

Vegyes közlemények.

*Az öreg telepesbíró.**

Irta: *Viragh László* m. kir. esendőrszázados.

Éz előtt két évtizeddel Zaránd megyében, ezen a nemzetiség lakta vidéken, hiro, hamva sem volt a színmagyar gazdának.

Ma már ebben a paradicsomkerthen egy egész falu hirdeti a magyar állam dicsőségét, kis emberek felkarolását

Csinos kis háztájak mutatják a vidék megújodását, a kultura terjedését, s az utca porában játszadozó gyermekhad virgoney pajzánkodása közben fel-felcsendül a zengzotes magyar szó, melyet ez előtt idetévedt emberektől csak elvétve lehetett hallani.

Igen! Csak az idetévedt ember tudhatott itt magyarul, bár a magyar nevek egész serege egy kis történetképpen hirdeti e helyen, hogy valaha mind magyarság lakta, mely nem tudott megbirkózni a nemzetiségi törekvésekkel. Elbukott a küzdelemben. Beolvadt az erősebb népáradatba, felvette szokásait s megtanulta nyelvét s később ellenszenvet érzett minden iránt, a mi magyar.

Igy lett évszázadok multán a magyar népből a magyar ellenségo.

Érre az elhódított, vagy mondjuk, kellő támasz nélkül maradt magyar földre kísérelte meg a telepítést a magyar kormány.

Ha összehasonlítjuk a bizonytalan kezdetet a 20 év utáni eredményes állapottal, látjuk, hogy a se gélyre szoruló kispolgárok támogatás mellett szépen megerősödnek s a röghöz való kitartó ragaszkodás mellett a magyar faj védelmét milyen sikerrel szolgálják.

* A felvetett telepítés oszméjéhez.

Mintha megijedt volna az idegenajku nép ettől az eredménytől. Egyik része elhúzódott a faluból a felsőbb hegyvidékre, másik része megadta magát sorsának, s ha maga már nem is volt képes megtanulni a telepés magyarok — a többség — nyelvét, gyermekeit ma már a magyar állami iskolába járattja, s mikor a gyerekek az iskolából hazatérőben az utcán csevegnek, oly tisztán csendül a magyar szó ajkukon, hogy ember legyen, a ki meg tudja különböztetni, melyik a gyermekek közül idegenajku, s melyik magyar szülők gyermeke.

A régi templom, az a rozoga faalkotmány hirdeti csak, hogy itt valaha más nép volt az úr, s volt neki papja is. Belyukadt öklömnyi ablakai, korhadt gerendái, harang nélküli tornya, düledező állapota, elég világosan hirdeti, hogy most már máshová jár a falu népe az urat dicsérni.

Máshová! Amoda a nagy magyar templomba, melyet az új ivadék építtetett, s mely karcsú, magas tornyával messze vidékre hirdeti a magyarok dicsőségét s az okos magyar nép hódító erejét.

Ime megmutatta, hogy csak egy kicsiny erő kell hozzá, hogy helyes cselekedetre ösztönözve, meginduljon a magyar s a kis erő, mint a lavina, folyton erősödve, magával ragadja, megsemmisítse mind azt, a mi utjába áll, vagy a mi a magyar nemzeti állam továbbépítését akadályozza.

Ez az egykori kis telep szédületes fejlődése újmutatás arra, hogy az okosan földhöz rögzített szinmagyar ember mire képes, ha kellő támaszra talál. Nem állhatja ki vele a versenyt az idegenajku nép.

Ebben a szédületes haladásban az akciózt megindító akkori kormányon és az azt támogató vármegyén kívül elévülhetetlen érdemei vannak Megyeri Döme uramnak, kit a sors keze, hosszas közszolgálat után, mint egyszerű polgárembert, a magyarság feltámasztására ide vezetett a telepések közé.

Ma ő a lelke az egész telepnek, a telepés falunak.

Szószólója mindenben. Vagyonosságával, eszével, kétségtelen hazafiságával, bőséges élettapasztalatával, szorgalmával és példás családi életével, mint egy meredek sziklafal áll népével az idegenajku néptengerrel szemben. A tenger hullámai hiába nyaldossák e sziklát, aggodalmat nem okoznak. Erős védőbástyája ez a magyarságnak, mely ha megmozdul, csak az idegen népáradatnak árthat, melynek földjét rendre meghódítja, s ivadékait, — bennük a magyart — teszi azon urrá.

Megyeri uram hosszú, küzdelmes szolgálata révén hozzá van szokva az esőhöz, szélhez, viharhoz, fagyhoz, napsütéshez, nem ijed meg a maga árnyékától. Népét is hozzá szoktatta a faji küzdelemhez. Nem hátrál meg azok közül egy sem. Oly erős bennük a hazaszeretet, a faji öntudat s rájuk háruló feladat, hogy azzal mi sem daczolhatna.

Nagyon jól tudják azt a közmondást, hogy: «a kié a föld, azé a haza» s mélyen átérzik azt a kötelességet, hogy minél több földet kell szerezniök s jól tudják, hogy minél több föld a magyaré, annál erősebb a magyar nemzet.

Pedig ha szigoruan vesszük, elhibázott módon indult meg a telepítés. Nem számoltak azzal, hogy egyforma érzésű és gondolkozásu, a földműveléshez tökéletesen értő kifogástalan magyar hazafi kapjon telepet. Így telepedett azután le olyan is, a ki inkább hátráltatta az állam célját, mintsem elősegítette.

Szerencsére szép csendesen kifogytak, a derekabbjai rendre kiközösítették maguk közül a káros elemet. Így megtisztultan könnyebben megértette egymást a telepés lakosság s együttes erővel inkább munkálhatott a közös cél elérésén.

Ez is a Megyeri uram érdeme, mert ő hamar felismerte a bajt s a kezébe vette a tisztítás munkáját.

A felvilágosodott magyar nép, mihelyt erejét tulsúlyban érezte, megtette Megyerit a község birájának s addig is, míg ennek ideje elérkezett, vezetőjé-

nek tekintette őt minden oly ügyben, mely a telepeket közösen érintette.

Megyeri adott tanácsot. Eljárt a hatóságoknál, mert ismerte mindennek az útját. Az ő okos szava tartott vissza egyeseket oktalannak látszó vállalkozástól, másokat sikerre vezetett. Az ő befolyása érvényesült mindenben.

Innen van az, hogy mielőtt a község birájává választották volna, már a telep birájának tekintették s telepesbirónak nevezték egymásközt akkor is, mikor már az egész község birája volt s mikor a kis telep rendre kifejlődve maga alá temette a zsupfedelű, nagykupaku, piszkos kunyhókból álló falut s megujhódva zsindeyes házaival, terjedelmes iskolájával, templomával, községházával, a jólét minden jelét tükrözte vissza.

Hogy hol szerezte Megyeri uram a sok élet-tapasztalatot, azt a kitartó munkásságot, törhetetlen honszeretetet, hol tanulta megbecsülni a keveset, s hogyan tudta a rendre összegyűjtött kevesekből összehozni a nagy vagyont, hol tanulta meg magát igazán magyarnak érezni, magyar mivoltát megbecsülni, ernyedetlenül dolgozni, fáradni, másokat megbecsülni, segíteni és mások megbecsülését kiérdemelni, megmagyarázza az öreg telepesbirónak élettörténete, melyet ő maga imigyen szokott elmesélni:

— Szegény földműves szülők gyermeke vagyok. Nyomorúságot ugyan nem láttam szülőim házában, de bizony láttunk néha szükségét.

Kilenczen voltunk testvérek; s míg kicsinyek, dologképtelenek voltunk, bizony felette nagy meg-erőltetésébe került apánknak a mi eltartásunk.

Nem volt egyebünk egy kis házikónál, mely épen csak akkora volt, hogy nagy családnak valamennyire megfért benne.

Sokszor hallottam apám kifakadásait, hogy a sors nem kiméli meg a csapásoktól, s hogy nehezen tudja családját eltartani.

Szegény anyám mindig esitította s türelemre

intette. S a vége mindig az lett, hogy mindkötten hálálkodva omlogotték, hogy legalább van egy kis hajlékuk, melyet az övéknek mondhatnak, s a mely alatt szegénységükben is bármikor meghúzhatják magukat. Bizakodtak abban, hogy ha mi nagyok leszünk, könnyebb lesz a megélhetésük, csak egészség és Isten áldása legyen velük.

Az ilyen pillanatok mély nyomot hagytak fogókony lelkemben s most érzem leginkább, mennyire igazak és tanulságosak voltak szülőim mondásai.

Alig látszottunk még jól ki a földből, már is — ki ebben, ki abban — segítőtünk szülőinknek.

Tanítóink csupa dicsérettel emlékeztek meg rólunk. Ez a mi drága szülőinknek végtelenül jól esett s ez ösztönözte őket, hogy érettünk mindent megtegyenek. Meg is tettek. Sohasem vontak el egyikünket sem az iskolától, sőt még a vasárnapi ismétlő iskolában is pontosan meg kellett jelennünk.

Szépen felesperedtünk. Én voltam a legidősebb.

Mint hogy úgy jöttünk egymásután, mint az orgonasipok, mikor arra került a sor, hogy bosoroztak katonának, apám lelkekre kötötte, hogy magamat emberségesen viseljem, s legyen belőlem egy derék esendő. Ő is az volt s váltig bánta, hogy kilépett, pedig kilencz évet szolgált s ott szerzett annyit, hogy kis viskónkat, melyben laktunk, megvehette. Látod ez a kis viskó sem volna a miénk, — szokta volt mondani, — ha esendő nem lettem volna.

Érzékeny lelkű síhoder lévén, apám keserves, fáradtságos élete engem is korán megtanított oszmélni, s a jövőt megítélni.

Szót fogadtam. A katonaságnál szakaszvezető lettem; majd közvetlenül átléptem a csendőrséghez s ott néhány év múlva már altiszt lettem.

Csendőr lett még két öcsémből is.

Ha látták volna, milyen boldog volt apánk, mikor bennünket mint csendőroket látott.

A többiek is szépen felnövekedtek és mint jó munkások, a maguk szárnyára orodtek.

Szépecskén, takarékosan éltünk.

Mi hárman csendőrök annyival segítettük öregeinket, hogy szükségét miben sem láthattak.

Néhány hold földdel is gyarapítottuk vagyunkjukat, melyben honnmaradt, legfiatalabb gazdálkodó öcsém segélyével szépecskén megéltek.

Telt, mult az idő s az öregek kidőltek mellőlünk. Itt hagytak bennünket. Még hagytak is reánk valamit. Anyagiakban nem sokat, de erkölcsiekben és életbölcességben annál többet.

Apánknak utolsó kívánsága is az volt részünkre, hogy csendőrök maradjunk mindaddig, amíg csak maradhatunk, okosan éljünk, legyünk takarékosak, mert a csendőrségnél így egy kis vagyont lehet szerezni, csak akarni kell.

Apánk boldogan halt meg, mert látta, hogy a csendőrpályát élethivatásunknak tekintjük s különben is a testülethez való ragaszkodásunknak számos jeleit mutattuk.

Különböző viszonyok, különböző emberek között és előljárók alatt, közel 25 évig szolgáltam a csendőrségnél. Sokszor igen nehezen ment sorunk, máskor mi hajunk sem volt, de a legnehezebb sorsban is ment úgy dolgom, mint a polgárembernek, mikor jól megy a sora.

A csendőrségnél tisztos polgári családból megházasodtam s bár öt gyermekünk lett, tisztességesen megvolt mindenünk, még félre is tudtunk tenni valamicskét.

A csendőrségtől akaratom ellenére kellett megválnom. Egy orvvadász üldöztetése közben reánk lőtt és a balczombomat érte a lövedék. Sokat szenvedtem miatta. Nyomorék ugyan nem lettem, de csendőrségi szolgálatot többé tenni nem tudtam. Felülvizsgáltak és nyugdíjaztak.

Tisztességes nyugdíjat huzok; abból is megélhetnék, de az én munkához szokott természetem űzött, hajtott, hogy valamivel elfoglaljam magamat és gyermekeim részére amennyit lehet szerezsek, mert

úgy tapasztaltam, hogy valamicskével is könnyebb elkezdni az életet, mint semmivel.

Egykori kapitányom hűséges és sikeres szolgálataimért igen szeretett s kieszközölte, hogy egy telepes községben kedvező feltételek mellett telepes birtokhoz jussak.

Igy jutottam én a mai helyzetembe előljárom jóakaratóból és a jóságos ég kegyelméből.

Több mint tizenöt éve vagyok már itt a telepen; tizenhárom éve mint telepesbíró, tíz éve mint a község valódi birája. Nemcsak ezt a tizenöt holdas telepes birtokot váltottam már meg összes terheivel, de már szereztem idegen kézből is szinte kétannyit s elmondhatom jó lélekkel, hogy nagy örömmel szolgál, mikor telepes községünket körüljáró s mindenütt látom a mi jó magyar népünk munkásságának sikerét.

Ha arra gondolok, hogy az embereket összetartani, fegyelmelni és a jóra ösztönözni a csendőrségnél tanultam meg s az ott tanult módon alkalmaztam eddig s alkalmazom ezután is népem összetartását s ösztönzöm a kitartó munkásságra abban az állásban, melyre az ő bizalmuk emelt s mikor minduntalan kell tapasztalnom, hogy községünk lakóssága bennem ma is igen megtiszteli a volt csendőrt, lehetetlen hálával nem gondolnom arra a testületre, melynek igen sokat köszönhetek.

Az a tudat pedig, hogy mindkét fiamban látom a hajlamot, hogy az én nyomdokaimon haladva, a haza hasznos polgárai lehessenek, megnyugtat s erőssé tesz a további munkálkodásra; ha pedig majd egyszer meg kell halnom, nyugodtan adom vissza lelkemet az Úrnak, mert míg éltem, tudtommal hasznosan éltem, s áldását igyekeztem meghálálni. Telepes népembe annyira beoltottam az összetartás, munkásság, józan élet és jó hazafiság iránti előszeretetet, hogy nem kell félteni ezt a nemzedéket, hogy nálánál gyengébb sarjat hajtson. Földjét, nyelvét, szokásait az idegen befolyástól nemcsak

biztosan megvédi, de még tovább is fog hódítani.

★

Rendesen elérzékenyült az öreg telepesbiró, mikor ehhez a következtetéséhez eljutott s a könnyei peregtek alá tisztos öreg arczáról.

Megerőte még azt is, hogy a telepesnép óhajára a község neve, az ő emlékére «Megyeri-telep»-re lett változtatva.

Az ilyen szívós, akaraterős jellem cselekedeteivel maga állít emléket önmagának.

★

Ha minden telepre ily kipróbált, munkában megédzett magyar emberek kerülnének — pedig a csendőrség de sokat tudna ilyet szolgáltatni — néhány évtized alatt az idegenajkú népáradattal szemben egy egészen új nemzedék keletkeznék, s szintiszta magyar érzésével, szívével, vérével, akaraterejével, ernyedetlen munkásságával, mint egy győzelmes haderő haladna előre.

A csendőr és a népnevelés.

Irta: *bessenyei László Béla* m. kir. csendőr-hadnagy.

Ha a történelmi idők régi nemzetei, letűnt hatalmas népei fejlődését megfigyeljük, azonnal szemünkbe tűnik, hogy igazán nagyok és hatalmasak csak addig voltak, míg fejlődtek és művelődtek. Mihelyt aránylagos legnagyobb fejlettségüket elérték és mámorukban ebben megmaradtak, ez az állapot már magában rejtette a süllyedés és romlás magvát, mely röviden be is fejezte szereplésüket.

Az a nép biztosíthat magának maradást, a mely lépést tart az emberiség haladásával. A többi előbb-utóbb elpusztul, bármily hatalmas és erős volt is azelőtt.

A jelen korban még nem lehet azt követelni,

hogy az egész nemzet, az elsőtől az utolsóig egyforma műveltségi fokon álljon; de minden foknak és állásnak megvan a maga fejlődési terepe.

Hazánk földműves osztályát a nyugateurópai államok földműveseivel összehasonlítva azt látjuk, hogy bár a magyar nép természetes esze messze túlszárnyalja amazok képességeit, mégis tudás és a technika vívmányainak alkalmazása, valamint életrevalóság dolgában nagyon is mögöttük marad.

Ennek okairól már igen sokat írtak, megszüntetése miatt sokat tanácskoztak, azonban a sok jó szándék mind kárba vészett.

Az ily eredménytelen, meddő munka okát főleg abban lelem, hogy akadémikus urak foglalkoztak a néppel és akartak rá hatni. Már pedig mindenki előtt ismeretes a földműves osztály ellenszenve a *kuputos* osztálylyal szemben. Idegenkedéssel fogad, attól mindent, sőt a minek helyességét fel is fogta, még azt is fentartással követi.

Néptanítók, kiknek feladata a nevelés, a kiképzést és irányítást befejezik, mihelyt az iskolaköteles határ át lett lépve. Az ifjú szülei befolyása alá kerül, sok esetben azonban szolgálni kénytelen. A szülőknek az anyagi gond nem ad időt gyermekeik szellemi kiművelésére s a saját tudatlanságuk erre gyakran képtelenné is teszi őket. A munkaadó pedig, bár erkölcsi kötelessége volna, nem tartja szükségesnek alkalmazottja szellemi fejlődését előmozdítani.

A szellemi képesség egyik sajátossága, hogy elért fejlettségi fokában is csak folytonos gyakorlat révén marad meg; a tétlenség visszafejleszti. Legjobb példa rá a próbacsendőrök felvételénél látható. A 4—6 osztályt végzett, tehát 10—12 éves koráig tanuló egyén az iskola elhagyása után könyvet sem vesz a kezébe s így a 22—24 éves korukban belépni szándékozók alig tudnak írni és olvasni, nemhogy gyakorlatlan agyuk az olvasottakat felfogni és visszaadni képes volna.

A lélek továbbművelése az egyház szolgáinak

feladata volna, azonban túlsok a korcsma s a táncz nagyobb vonzóerővel bír a fiatalságra, mint a templom.

Ha a faluhelyen vasárnapon a templomba nézünk, ott öreg férfiakat, asszonyokat és gyermekeket találunk; a korcsma azonban hangos a duhajkodó legényektől. Ezek legjobb esetben az istentisztelet alatt a templom előtt állanak, hogy a kijövő leányokat megsikongattassák.

A katonai szolgálatnak kellene betetézni a nevelést és az ismeretek szerzését. A magyar földműves azonban nem szivesen katonáskodik. Ott, úgy a hogy elvégzi szolgálatát és nem törődve mással, minthogy egyenruháját csillogtassa, visszavágyik az ekeszarvához, melytől elszakadt.

Gazdasági egyesületek dicséretes tevékenységet fejtettek ki vándorelőadásaikkal. Hatásuk észlelhető, azonban sajnos, csak gazdasági téren.

Ez azonban nem elég. Lelketlen csalók és agyafurt gonosztevők áldozata lesz a tudatlan földműves, mert a törvényeket nem ismeri és nincs is, ki őt erre tanítsa.

Pedig volna egy egyén, volna egy testület, mely azt megtehetné, sőt szervezetéből kifolyólag kötelessége is.

Ez a csendőr.

A csendőr legtöbbnyire a nép gyermeke. Onnan szakadt ki, annak kiegészítő részét képezi. Különleges helyzete, kiképzésének módja és az ismeretek, melyeknek megszerzésére alkalom adatik, kiemelik őt hasonló köréből.

Mily jóleső érzés volna, mily felemelő tudat, ha szeltében az országban az hangzana a földműves osztály körében minden fogas kérdés felmerülésénél, minden kétes ügyben: «Majd ha a csendőr urak eljönnek, azoktól megkérdezzük, azok értenek hozzá, szivesen adnak felvilágosítást és a miben tudnak, segítenek is.»

Szomorú tény, hogy — tisztelet a kivételnek — ezt vajmi ritkán halljuk.

Hogyan lehet ez?

Sajnos egyesek téves felfogásában találjuk meg erre a magyarázatot. Egyik-másik csendőr, ha felöltötte azt az egyenruhát, azt hiszi, hogy ő már *más* ember lett s lenézi, megveti a földműves embert. Pedig legfeljebb *több* lett, de megmaradt annak, a mi volt: a nép gyermekének.

Nagyon helytelen a gyakran tapasztalt bánásmód, miben a csendőr a *falu* lakosságát részesíti.

Goromba beszédmodor, durva bánásmód, mint már a Szolg. Ut. 4. §-a is mondja, lealacsonyítja őt is, az intézményt is és megnehezíti feladatának teljesítését.

A csendőrnek kötelessége volna a kiképzése és továbbiakban az önképzése folytán szerzett ismereteket a nép között közkinccsé tenni és azt hasznos tudnivalókra megtanítani.

Nem állhat meg azon ellenvetés, hogy erre a csendőrnek nincs ideje.

Természetes, hogy népszerű előadásokat nem tarthat, arra sem ideje, sem — egyeseknek — kellő képzettsége nincs. Próbálja meg azonban portyázása közben egyes embereket megszólítani, velök jóakaratot eláruló hangon és modorban társalgásba bocsátkozni és a nélkül, hogy nyomozás látszatával bírna, ügyesbajos dolgaik felől kikérdezni.

A magyar ember ilyenkor enged merevségéből és közlékeny lesz. Ezt az alkalmat használja fel a csendőr és szolgáljon jóakarató tanácsal.

Nyomozásnál legyen eszes, ügyes, gyors és méltányos s ha az ilyen előbbi ismerősével későbbi szolgálat alkalmával találkozik, az már örül, hogy láthatja, maga hozakodik elő bajával és kér tanácsot. Az ilyennek hamar hire megy s a polgárok tömegesen fognak hozzá fordulni tanácsért és útbaigazításért. Természetes a türelem egyik főfeltétel.

Az ilyen csendőr szivesen látott egyén, közbecsülésnek örvend és azilyent szivesen süvegeli meg a földműves ember.

Gyűlöljenek bar, csak rettegjenek tőlem: a zsarnok mondása, melyet a csendőr nem használhat.

Szeressenek es akkor tisztelni is fognak: mondás már inkább megfelel a csendőr hivatásának. Azon törvényt, melynek közkedveltségű őre van, kevésbé szegik meg és betartását azok is ellenőrzik, kik nem is volnának arra hivatva.

Melyik mód szebb? Az-o, ha a csendőr gorombán ráival a szántó földművesre, a ki kocsiját az úttesten hagyta: «Hogy merészeli maga ezt a kocsit itt hagyni az úton, a paraszt mindenit, hát ennyit sem tud? Hogy hívják? hogy feljelentsem. Majd adok én! hogy az ítélet napján is megemlegeti azt a napot, mikor engem meglátott», vagy ha szép szóval odahívja és ezt mondja: «Nézze bácsi, vagy barátom, a törvény azt mondja, hogy üres kocsit az úttesten hagyni nem szabad. Az forgalom biztonsága elleni kihágás. Látja, hogy ha a kocsit a földjére behúzza, az ott nem áll úthas és a törvényt is betartja.» Erre biztosan az a válasz: «Kérem csendőr urak, szívesen megteszem, köszönöm, hogy figyelmeztettek.» Míg az előbbire egy ötfontos gorombaság repül vissza és nem egyszer volt ily apróság fegyverhasználat okozója.

A szabályok és parancsok a nyomozás érdekében szükségesnek tartják a besúgót.

Goromba, durva csendőrnek soha sincsen jó besúgója. Legfeljebb az vállalkozik besugásra, kit hasánsan megfizet és az is akkor oly aljas ember, hogy — a bosszuról nem is szólva — nem irtózik álhíreket hozni egy pár fillér reményében. Ezek bemondásán elindulva a csendőr baklövést baklövésre halmoz és bármint igyekszik is, eredményt alig tud felmutatni.

Ezzel szemben az a csendőr, ki a polgárság jóindulatát kiérdemelte, játszva nyomoz.

Jó ismerősei, kik őszintén elbeszélnek minden eseményt, önkénytelen besúgói lesznek, sőt meggyőződést szerezve helyes működéséről, egyenesen el is mondják gyanujokat, vagy a tapasztaltakat.

Nem tudja valaki elkezdni a bizalmas közöledést? Mindenkinek a szívéhez vezető utat kell választani. Oly beszéd tárgyat kell felvetni, mely annak gondolatvilágát alkotja. A gazdaembert a gazdaság, marhaállomány és vetés érdekli. Jól esik, ha ezt dicsérik. A nő megvan nyerve, ha gyermekét dicsérik, ha az egy kis simogatást, néhány szem cukrot kap, vagy a szép majorságról, melyre minden gazdasszony büszke, elismerőleg nyilatkozunk.

Az igaz, hogy sok fölöslegest is hall ilyenkor a csendőr, de azért a között sok olyasmi is akad, a mit hasznára fordíthat.

Mindezekre ellenveheti valaki, hogy az állhat a magyarokra, de nem a nemzetiségekre.

Tagadom. Mindannyian emberek vagyunk, sajátosságaink egyformák, a czél egy, a törekvés egy. Kivételt csak az egyéni sajátosság képezhet, mert egyik zárkózottabb, mint a másik. A melyik pedig a csendőr szívélyos bánásmódja dacára is megközelíthetetlen marad, vagy legalább nem méltányolja azt, ott kutya van a kertben, ott kellemetlen a közbiztonság örének közelébe, ott jó lesz vigyázni.

Még egy terep van, a hol a csendőr egyrészt kötelességét pontosabban teljesítve a kenyérért küzdő népnek nagyobb hasznót hozhat, másrészt népnevelői tisztét is teljesítheti.

Ez az állat és madárvédelem terjesztése és az idevágó törvények betartásának ellenőrzése.

Nem mondom ezzel, hogy ha madárfiókákat szedő gyerekeket lát, azokat durván összeszidja, mert az csak azt eredményezné, hogy azok csak azért is pusztítanak a madarat. Czélszerűbb megmutatni, az anyamadár kétségbeesett csipogását és iránta a szánalmat felkölteni. Azután az olvott fiókákat visszatéve, arra kell hatni, hogy a gyermek a fiókák visszakapása fölött örvendő madárka örömét átértse és átérzeze.

Gyermekre az ilyen érzelmi érv hat. Asszonyokat, anyákat azzal lehet megnyerni, ha az ember

elébe tárja és elképzelteti, hogy mit érezne saját gyermeke elrablása esetén.

Férfiaknál megmagyarázza, hogy a madarak kenyérkereső munkatársai. Pusztításuk nekik káros, mert a hernyókat nincs a ki pusztítsa. Minden kornak és nemnek megvannak az indokai a madarak védelmére.

A gazdára káros, ha lovától, ökrétől túlfeszített munkát követel, mert az állat megtörik és munkabírása csökken. Jól táplált és gondozott állatok sokkal ellentállóbbak.

Épen a fenti okokból azonban nem kell megelégedni azzal, hogy a meglévő madarak kiméltessenek, hanem kertekben, bokros részeken fészekoduk és téli etetők felállításával azokat tenyészteni is kell.

Az ezzel járó haszon bebizonyítására mindig van alkalom. Gyümölcsösébe — fészkek elhelyezésével — telepítsen és szoktasson az örs pl. néhány czinegesaládot, és mutassa meg a falu lakosságának, hogy következő évben mennyivel több és jobb lesz a termés.

Sok tévhit, sok balga babona van elterjedve és burjánzik a nép között. Ezeket kiirtani leginkább a csendőr képes, felvilágosítással a csendőr szolgálhat.

Ugy vagyunk a társadalom hasznos tagjai, ha a tanultakat nem csak magunk céljaira fordítjuk, hanem közkinccsé tesszük és másoknak is engedünk abból hasznot húzni.

Ha minden csendőr nemes hivatását így fogja fel és eszerint cselekszik, akkor nem lenne a földműves ember lelketlen lélekkufárok és furfangos családok áldozata, mert előbb a csendőr tanácsát kikérve, vagy sejtelmeit, aggodalmait közölve: az idejekorán figyelmeztethetné a veszélyekre és megóvhatná azoktól.

Az volna az eszményi állapot, ha mint az elején említettem, a nép a csendőrben — a saját testéből való testben és véréből való vérben — nem zsarnokát, hanem jóakaró támaszát látná és minden bajában hozzá fordulna.

Képzettségénél fogva azt a csendőr megtehetné és csak egy szükséges hozzá, hogy az eszményi állapot megvalósuljon és az: az erre irányuló *jóakarát*.

A petrovai rablógyilkosság.

Irta: *Barényi Ferencz* m. kir. csendőr-főhadnagy.

Éjfél már régen elmúlt, az égalján még nem dereng, koromsötét marad a fekete éjszaka. Csak a frissen esett hó vakító fehérsége nyujt egy kis világosságot. Elhagyatott erdőrengetegben, járatlan uton töri az öles havat két csendőr; egy hosszú őrjáratból fardtan baktatnak hazafelé, karácsony ünnepére. Mégis otthon, meleg szobában, bajtársaik körében töltik el a szent ünnepet. Szótlanul haladnak, olykor megállnak, figyelnek. Néha felsivít a szél, zizeg a lehulló hó, mely parányi hegyes tűrajként szurkálja kipirult arcukat. A metsző hideg szél éhes farkasok ordítását hozza feléjük. A farkasordításra olykor hangos kutyavonítás felel. Közelednek már a faluhoz, nemsokára hazaérnek, örvendve gyorsítják meg lépteiket. Perczekre eláll a szél zúgása, elhalkul a vonítás és ugatás, csak a hó perczeg a százados fenyők tűlevelein. A pillanatnyi csöndet hirtelen rémült, félnk lónyerítés zavarja meg, mely mintha a közelből jönne.

A két csendőr megáll, hallgatózva figyelnek. A járőrvezető tágranyitott szemmel kémlel körül, tájékozódni próbál. Semmi kétség, megismeri az egyedül álló tölgyet, közelében a szakadékot, még a falutól messze, a Runkuj-patak közelében vannak. De hát hogy kerül ide lónyerítés, ily messzire a legutolsó szállástól. A félnk lónyerítés, rémült horkantás nem csöndesül; iránytváltoztatva a hang után mennek. Mind erősebben hangzik a nyerítés, közelebb érnek, már hallják az idegesen toporzékoló állatok patáinak kapálózását, mint törik a jeges havat s kaparják fel alóla a kemény göröngyöt és követ.

Megindító, hogy mennyire megőrül a két állat, mihelyt nesztét veszi, hogy a vad, elhagyatott helyen emberek közelednek. Örömük tálfoszíti erejüket, már-már kiragadják a hóbefagyott szánt, de a csendőrök megragadják a gyepőt, megtapogatják, megsimogatják a nyugtalanokdó állatokat.

A járőrvezető körülnéz, megborzad: pár lépésnyire tőle összegémberegve, holtan fekszik az őrsparancsnoka. Rémes gondolat villan át eszén: ez a petrovai postaszán s megölték az ő jó őrmesterét, hogy kirabolhassák a postát! Szó nem jön ajkára, csak megfogja csendőrtársa kezét s remegve odamutat őrmesterének holttetemére. Az is megborzad... Csüggedten, szomorúan összenéznek, aztán fellobban szemükben a szomjas vágy: ki a gyilkos? Utána, munkára!

Odalépnek az őrmester teteméhez, letérdelve vizsgálják, itt-ott gyufát gyujtogatnak. Az őrmester hósapkáját átitta a vér, bőven szivárog belőle; a feje bühján nagy esomó megaludt vér, arca eltorzulva, össze van verve. A két csendőr mintha hangosan gondolkoznak, halkán beszélni kezd: Kemény, tompa tárgygyal ütötték agyon hátulról. Keresik az őrmester fegyverét, hosszas keresgélés után megtalálják a patak árkában. A fegyver el van zárva, zárócsapja érintetlen: váratlanul, orvul ütötték agyon. Megnézik, megtapogatják az őrmester hullóját, látják, hogy ülőhelyzetben fekszik a hóban: a szánon ülve halt meg. Feje és keze körül nincs kiolvadva a hó, már holtan, hidegen került oda. Megvizsgálják a postaszánt, az ülés mögött egy puhafaltalnu esomagon két térdnek a nyoma látszik. Az őrmesternek a háta mögött hosszabb ideig térdelt valaki, tehát az őrmesternek tudnia kellett róla, hogy az fenn van a szánon s az ütötte agyon az őrmestert hátulról. Az őrmesternek az első ütéstől leesett a kalapja, mert nincs schol. Majd megtalálják a gyilkosság elkövetési helyén, mert ide már holtan húzták.

De hol a postakocsis? Ni, ott fekszik arczczal az országútunk, holtan elterülve; a feje és keze körül kiolvadt a hó. Ez még élve került oda. Hálha összejátszott a rablókkal s csak a rablás után elárultástól félve, ütötték agyon. Nem, nem lehetséges, ez tisztességes ember volt, gyerekkora óta szolgálta már gazdáját. Fejét két borzalmas, éles szélű vágás ékteleníti el, az egyik vágás majdnem keresztülhasította az egész koponyát, ez oltotta ki életét.

Felgyenesedve, tovább kémlel a két csendőr. A postaszántól az országút felé három lábnyom látszik. A keményre fagyott hóban világosan meg látszik a talpszegek helye, a lábnyomok eleje mélyebben nyomódott be a hóba, tehát futott az illető. De a lábnyomoknak nincsen folytatása... De van. Itt a kocsis hullája, lábán teljesen új bakancs, erősen kiálló talpszegekkel. Beillesztik a nyomba, kétségtelen, ez a kocsis lábnyoma, menekülni akart s akkor ütötték agyon.

Lohajlott fejjel, kutató szemmel a szánkócsapás nyomában lassan az országút felé mennek. Semmi nyom, csak a szántalpak párhuzamosan haladó bemélyedése. Révedező szemük egyszerre egy nagy vértócsára bukkan, mely az országút és a hegyi út alkotta szögletben hiborpirosra festette a szűztiszta havat. Itt történt a gyilkosság.

A vértócsához közel az útarok talsó partján egy száraz, hólepte bokor, alatta a hó széjjeltaposva. A két csendőr lohajol s úgy vizsgálja a bokor alját. Itt állt valaki sokáig s a nagy hidegben széjjelrugdosta lábával a havat. Itt állt lesben, nem egy... keltő volt... Az árok havában is két ember csizmjának a nyoma, a mint a bokorból kinyugrottak az országútra. A postaszánon a kocsis ült a jobboldalon, őb támadták meg először, az ő vére ez a vértócsa. Szivós, erős gyerek volt ez a Vaszily, a rablás színhelyén még fölocsudott, leugrott a szánról, menekülni akart, de vesztére, mert a rablók még egyszer alaposan fejbeverték.

De miért nem lőtt az őrmester, ha először a kocsist támadták meg s csak ütő- és vágószerszámokkal voltak felfegyverkezve? Pedig hozzá sem nyult a fegyveréhez. Igen, mert annyi ideje sem volt szegény jó őrmesterünknek, hogy a fegyveréhez nyuljon, oly váratlanul ütötte le az, a ki a háta megett térdelt.

A járőrvezető lázasan dolgozó agyában lassacskán megvilágosodik a véres dráma minden borzasztó mozzanata.

Hol a postaláda?

Körülnéznek, rövid keresgélés után megtalálják a még mindig nyugtalankodó lovak közelében, a hóban feltörve. Pontosan megvizsgálják. Egyszerű, vasbádoggal borított fenyőfaláda volt ez a postaláda, mely a postaszánon ülőhelyül szolgált. Két lakatján feszítésnek, karczolásnak semmi nyoma, csak a láda két kétágu vasszege, melybe a lakatok záróvasai illeszkedtek, ki vannak huzva. Valaki lakatostul, mindenestül egyszerüen kirántotta. Nagyerejű ember lehetett. A ládából minden kihányva. Egy üres, de lepecsételt érintetlen postazsák. Az ajánlott és közönséges levelek zsákja kihatva, a közönséges levelek a ládában s a havon szerte-széjjel hanyva, az ajánlott levelek nincsenek sehol; a pénzeszsák hiányzik.

Összenéz a két csendőr s önkéntelenül egyszerre mondták: «A ki ezt csinálta, az a postával járatos ember volt.»

A másodcsendőr megtapogatja a nyugtalankodó lovakat; a járőrvezető szemét végigjártatja a pokróczsal letakart lovakon, meglátja a lovak előtt levő szénamaradékot; egypár szálat felvesz, jól megnézi, minden szénaszál véres.

Letakarták s megették a lovakat, hogy haza ne fussanak s el ne árulják a bűnösök szörnyű cselekményét. A szénaszálak véresek, mert a széna az ülés mögött a kasban volt s oda a szénára folyt rá az őrmester vére. A lovak a véres szénát megették,

ez csak úgy lehetséges, hogy olyan ember adta nekik a szénát, kit a lovak ismertek.

Hajnalodik, a ködöt mindjobban áttöri a mindent elffedő napvilág. Most látják csak világosan a csendőrök az eléjük táruló borzasztó képet.

Egy darabig szótlánul állnak; gondolkoznak. Legelőbb a járőrvezető szólal meg.

— Mit gondolsz, ki csinálta ezt?

— Fogalmam sincs, de nem lehetett közönséges ember.

— Az ám, nem közönséges ember. Én már most meg mernék rá esküdni, hogy a Mihálka ölte meg a mi jó őrmesterünket.

— A Mihálka?! Nem lehet, az tisztességes ember.

— Tisztességes ember volt eddig, megengedem, de most félrelépett. Nézd csak, az őrmester úr háta mögött valaki soká térdelt s az ütötte agyon. Ez csak az őrmester ur tudtával térdelhetett ott. Hát mit gondolsz, felvesz-e az őrmester úr akármilyen csavargót a postaszánra, a mikor pénzt fedez?

— Nem. Csak olyat a kiben megbizik.

— Ugy-e, a kiben feltétlenül megbizik. Nos, más ilyen megbízható ember egész Petrován nincsen, csak a Mihálka. Ő volt az őrmester urnak a besugója, kiszolgált csendőr, postakocsis volt. Ugy-e, a Mihálka nagyon erős ember volt? Láttad, hogy a postaláda nem volt felfeszítve, hanem a lakatjait mindenestől csak kirántották a deszkából. A Mihálka postakocsis volt, külsejéről ismerhette a pénzeszsákot, mivel azt a zsákot nem basította fel, hanem úgy vitte el magával, tehát tudta azt, hogy abban van a pénz. Emlékezel, hogy a Mihálka vagy két hónapig ezekkel a lovakal járt, ezek a lovak ismerték őt, ezek a lovak megették a véres szénát, csak azért, mert ő adta nekik. Mástól nem fogadták volna el, sőt megbokrosodtak volna a friss vér szagától. Hát elhiszed-e, hogy a Mihálka volt a gyilkos?

A másodcsendőr csodálkozva hallgatta a járőrvezetőt s aztán tamáskodva mondja:

— Lehet, de én még most nem hiszem el Mihálkáról, hogy ilyen bűnre képes lett volna.

Szinte sértődötten felel a járőrvezető:

— Nem hiszed? Hát majd meglátod! Te itt maradsz, a hullákat őrized, míg visszajövök. Bemegyek a postára.

Kifogta a lovakat, leszerszámozta, csak a kurta szárra eresztett gyepelőt hagyta rajtuk s aztán felült a nyergesre. «Szervusz!» Sebes vágatásban megiramodik a két ló a község felé, patáik sűrűn hányják hátra a havat. Egy félórába se telt, már a postánál voltak.

A postáskisasszony halotthalványan áll a csendőr elé s rémülten mondja:

— Kirabolták a postát, még nem jött meg Visóvölgyről.

— Megtaláltam a Runkujnál. Az őrmester úr és Vaszily ott fekszik megölve.

— Istenem, mi lesz?! Én most akartam indítani a havasmezei postát és a visóvölgyi nincs meg.

Egy daróczruhás, magas, erős ember számlálgatja a csomagokat, — a Mihálka. A csendőr szeme megakad rajta. A homlokán egy friss karczolás, ez megerősíti a gyanut. Önkéntelenül, szinte ösztönszerűleg rámereszi a csendőr kutató szemét Mihálkára. Az megrezzen, lesüti szemét s elejti a kezében tartott csomagot. Ez volt a gyilkos, senki más!

Megkoppan a berregő gép s a táviró szikráján messze megy a rémhír. Estére Petrovát ellepi a kakastollasok serege, egy szuronyerdő lett a különben csöndes község. Mint a szaglászó kopók járnak erre-arra, nyomot keresnek. Fáradhatatlanul, lázasan folyik a nyomozás.

Vallatják Mihálkát, de konokul tagad. Házát, istállóját átkutatták, de sikertelenül.

Mint a csiga a csápjait, úgy ereszti ki a petrovai csendőrlaktanya egy-egy gyanus helyre a puhatoló járőröket. Reggelre visszatérnek telve hirekkel, értékes adatokkal.

— Mihálkának adóssága volt, itt ennyi, ott annyi, sok volt. Felsővisón egy szövetkezetnél deczember elsején járt le egy 240 koronás váltója, óvatolták is, meg perelték is már. A gyilkosságot követő délelőttön fizette ki. Hogyne, a postaszánon 31,000 korona volt, tellett abból!

De Mihálka csak tovább tagad. Erősíti, hogy novemberben Bukovinában járt fát vágni, ott kapott 150 koronát. Ezt igazolja is; igen ám, de ez még nem 240 korona, honnan került ki a többi? Majd megtudjuk ezt is.

Máramarosszigetről kijött a bizottság. A főügyész behatóan érdeklődött az addigi nyomozás iránt s mikor mindenről tájékoztatta magát, azt mondta a csendőröknek, hogy csak folytassák a nyomozást az eddigi irányban. Okosabbat ő sem tudott.

Mikor már a kislelküek az eredményben kételkedni kezdtek, akkor történt a váratlan fordulat, mely alaposan igazolta és megerősítette a csendőröknek Mihálka ellen táplált gyanuját.

Alig hogy a bizottság a helyszíni szemlével végzett s még a hullák bonczolása ki sem volt tűzve, Mihálka felkereste a főügyészt s azt mondta, hogy mint volt csendőr, tudja, hogy ilyen esetekben mily nehéz a hatóság helyzete s mert állítólag hallotta, hogy a bonczoláshoz nem kapnak embert, ő maga önként jelentkezett, hogy az őrmester és a kocsis hulláját felbonczolja.

A csendőrségnek szemet szúrt Mihálka önkéntes és készséges vállalkozása, mert hiszen a meggyilkolt kocsis a Mihálka feleségének édes testvére volt. Miért vállalkozik tehát ő a bonczolásra?

Egy kis fejtörés után meg volt fejtve a talány. Mihálkának sok kényes adóssága volt, tehát igen nagy szüksége volt az elrablott pénzre. De a pénzt nem használhatta, mert gyanu alatt van; hiszen észrevette ő a lakása körül leselkedő csendőröket. Neki tehát szüksége volt arra, hogy a gyanut ma-

gáról mielőbb elterelje. De hogyan? Ugy, hogy vállalkozik a hullák felbonczolására, akkor azt fogják mondani, hogy nem ő lehetett a gyilkos, hiszen csak nem lesz olyan elvetemedett, hogy még fel is darabolja a holtakat. Így gondolta ezt ki Mihálka, de éppen ezen okoskodásával zsákutczába került, homán nem volt többé szabadulása.

A bonczolásnál egy arcizma nem rándult meg, de fakó, színtelen arcán mégis meglátszott, hogy kemény harez dül bűnös lelkében.

Az uraság a cselédszobában halotti tort rendezett a meggyilkolt kocsis emlékére, melyen mint rokonok Mihálkák is részt vettek. A csendőrök a kertben lesték, hogy mikor és hogyan mennek majd onnan hazafelé. Tudták a csendőrök nagyon jól, hogy ha egy tisztességes ember egyszer súlyosan megbotlik, azt a legjobban kivallatja a saját kínzó lelkiismerete. Ezért figyelték a bűnös Mihálka minden mozdulatát.

Késő éjjel, nagyobbára ittas állapotban oszlott szét a halotti torról a cselédség és a kocsiszt gyászoló rokonsága. Legutólsónak Mihálkák mentek; lassan lépkedtek, Mihálkán meglátszott, hogy kissé becsipett. Mihálka elől ment, a kezével idegesen hadonászott, mintha az asszony előtt folyton mentegetőzött volna. Felesége lehorgasztott fejjel mögötte jött, úgy látszott, mintha sírna. A csendőrök kis távolságról, váltakozó térközökkel óvatosan, nesztelenül követték őket. Szerencsére a házban nem volt kutya, úgy, hogy az udvarukra is bemehettek a csendőrök s az udvari ablakon át zavartalanul figyelhették, hogy mit csinálnak Mihálkák. Az asszony az asztalhoz ült, Mihálka pedig a szűk szobában fel és alá járt s kezével megint olyan mozdulatokat tett mintha a felesége előtt mentegetőzne. Hazaérkezésük óta már egy óra mult el s még sem pihennek le, pedig rendes körülmények között már le kellett volna feküdniök.

A künn leselkedő járásőrmester szentül meg volt győződve, hogy ezek most a gyilkosságról beszélnek.

Megfogta tehát a rozoga ajtó vásott fakilincsét s meghúzta, könnyen kinyílt az ajtó. Mihálka és felesége ijedten rámeredtek a csendőrökre s az asszony hangosan fölzokogva azt mondta Mihálkának:

— Látod, megnondtam, hogy ne csináld meg!

— Mit? kérdezi nyersen a szobába belépő járásőrmester.

— Hogy ne öljék meg szegény Vaszilyt, felelt a remegő asszony és sírva az asztalra borult.

Mihálka ideges, türelmetlen hangon támad a járásőrmesterre, hogy merészelnek éjjel az ő lakására jönni.

Mint volt csendőr, tudja, hogy ez nem szabad s majd így-úgy ad ő a járásőrmesternek, fel fogja jelenteni.

A járásőrmester nyugodtan, szigorú hangon rendre utasítja Mihálkát, s aztán azt mondja: «Feljelenthet, ha akar, de most előbb én beszélek.» A csendőröknek meghagyja, hogy nézzenek körül az egész lakásban, nem találhatnak-e valami gyanusát.

Egy csendőr a padlásról csakhamar örvendezve visszatér, kezében a Mihálka véres ruhája. Az asszony, ki úgy látszik nem tudott a véres ruháról — össze-rogy, Mihálka szemmelláthatólag idegesebb lesz. Elébe tesz s kezdődik a faggatás. Mihálka tagad, kitérő feleleteket ad s szemén látszik, mennyire erőlködik, nehogy egy vigyázatlanul elejtett szóval elárulja magát. Homlokán hideg verejték gyöngyözik, mindgyakrabban könny lepi el ijedt szemét, gyorsan hadar s aztán szava elcsuklik. A járásőrmester nem irgalmaz, tovább faggatja, ismét föladja a fogas kérdést; hol volt a gyilkosság idejében és kivel tudja magát igazolni? Mihálka lesütött szemmel elmondja, hogy akkor este 6 órától 9 óráig a Husz Ábrahám szatócsüzletében kártyázott Husz Ábrahámmal és Filipcsuk Jónással.

A járásőrmesternek gyanus a dolog. Miért igazolja Mihálka az ő alibijét Husz Ábrahámmal, a ki pénzhamisítás miatt vizsgálat alatt áll és Filipcsuk Jónással, ki csak két hete került ki a fegyházból.

Mihálka eddig tisztességes ember volt, miért nem igazolja az alibijét a tanítóval, segédjegyzővel vagy postásokkal, a kikkel eddig mindig együtt volt? Rövid gondolkodás után a járásörmester magához inti az egyik örsvezetőt s halkán a fülébe súgja: «Menjen a Husz Ábrahámot és a Filipcsuk Jónást elfogni. A község házában zárja el. Mindegyiket külön-külön úgy, hogy egyik se tudja, hogy a másik be van fogva.» Azután tovább faggatja Mihálkát, ki egyszerre sirva fakadva kitör: «Hagyjanak békében aludni, azóta úgy sem aludtam semmit. Holnap mindent megmondok.» Ezt oly keresetlen őszinteséggel mondta, hogy el lehetett fogadni első valomásnak. A csendőrök Mihálkát a község házára kísérték, a hol aludni engedték. Reggel öt órakor ébredt fel, mindjárt vallani akart. Szinte úgy látszott, hogy a lekiismeretén mielőbb könnyíteni akar. Hadarva, gyorsan mondta el szörnyű bűnét s megnevezte bűntársait, a már befogott Husz Ábrahámot, meg Filipcsuk Jónást, továbbá Biláskó Vaszily, Perl Fisel és Perl Léb, petrovai lakosok személyében.

Elmondta, hogy október hó végén Husz Ábrahám bevatta gyilkos tervébe s azt kérdezte tőle, hogy 18,000 koronáért agyonütné-e a postát fedező örmestert? Szegény ember lévén, s mert igen sok adóssága volt, elfogadta az ajánlatot. Aztán tanakodtak és megbeszéltek a tervbevett bűncselekmény végrehajtásának részleteit. Elhatározták, hogy a rablás véghezvitele céljából úgy a postakocsist, mint a fedezetül szolgáló örmestert meg fogják ölni. Elhatározták továbbá, hogy az ölést és rablást Bisztra községen túl, az állami úton, hol az erdei út a Runkuj-patak mentén jobbra felkanyarodik, fogják végrehajtani. Ezt a helyet, mint a jelzett célra legalkalmasabbat, Husz Ábrahám, Perl Fisel és Perl Léb szemlélték ki. Annak kikémlésével, hogy a posta mikor érkezik csendőrfedezettel Felsővisóról, Biláskó Vaszily bizatott meg s erre a célra leshelyül a templom előtti fedett kapualját szemelték ki. Biláskó

Vaszily ellenőrzésével pedig Perl Lébet bízták meg. Az elkövetésnél használandó eszközök tekintetében megállapodtak abban, hogy ő egy tölgyfa-karóval, Perl Fisel és Perl Léb pedig egy vasrúddal és egy emelő-rúddal fogják a tervbevett gyilkosságot végrehajtani. Daczára, hogy a szövetkezés után hat-szor ment a posta csendőrfedezettel, mindezen esetekben a gyilkosság végrehajtásától elállottak, azért, mert a postát nem az örmeser kísérte, már pedig Husz Ábrahám határozottan az örmester halálát kívánta. Ennek az volt az oka, hogy Husz az 1905. évbéli nagyszabású pénzhamisítás nyomozásából kifolyólag haragudott az örmesterre, mert abban a legsúlyosabb dolgokat ráderítette. Végre deczember 22-én estefelé találkozott az utcán Husz Ábrahám-mal, ki közölte vele, hogy a postán pénz érkezett és hogy látta az örmestert a postafedezetre készülni. Értesítették ezután Perl Lébet s Perl Fisel. Ez utóbbinak szánján, kellően felfegyverkezve, azonnal elindultak Petrováról Visóvölgy felé, Husz Ábrahám azonban odahaza maradt. Az előre megállapított terv szerint ő a Visóvölgytől Petrova felé számított 5—6 kilométernél a szánról leszállva, Perléket a szánon előrebocsátotta, maga pedig mintegy 500 méternyire gyalogolt, amidőn utólérte a postaszán. Miután holdvilág volt, a postakocsis felismerte, megglasította a lovak menetét s miután a postakocsis felszólította, hogy üljön fel a postaszánra s ez ellen az örmesternek sem volt kifogása, az örmester által kijelölt helyre, annak háta mögé, egy postacsomagra felült. Nemsokára az útról bekanyarodó erdei úthoz közeledtek és előtte feltűnt a két Perl alakja, amint a kanyarulatból kiugrottak s egyik kezében a vaskaróval, a másik az emelő-rúddal a postaszán felé közeledtek. Ő ekkor térdenállva, a kezében lévő tölgyfa-karóval, teljes erejéből egy ütést mért az örmester fejének baloldalára, mire az azonnal hátrahanyatlott, de ő még egyszer le-

sújtott rá. Eközben Perl Léb a vaskaróval és Perl Fisel az emelőrúddal a kocsiszt ütötték fejbe. Ez alatt a lovak maguktól haladtak az erdei úton felé egészen addig a helyig, a hol a Perl Fisel szánja állott. Itt a postaszánt megállították s ő az őrmestert, Perlék pedig a kocsiszt a szánról a megfelelő oldalra ledobták. Azt híven, hogy mind a kettő megvan halva. Ezután a postaládáról ő a két lakatot lefeszítette s a feltört postaládából kivett s lakattal bezárt két postazsákot, — miután előbb azok tartalmáról tapogatás által meggyőződött, — a magukkal hozott zsákba beletette. Ekkor az eddig halottnak hitt postakocsis hirtelen felugrott s az állami út felé futni kezdett, a mit megakadályozandó, a kezeügyébe akadt vaskaróval úgy fejbeütötte, hogy az a hóban holtan elterült. Ezután a postalovakat visszahagyva, lement az állami útra a Perl Fisel szánjához. Így elvégezvén véres munkájukat, a Perl Fisel szánján mindhárman visszaindultak. A gyanu kikerülése végett útközben egymástól elváltak s ő a Krasznatelepnél az itt levő hidon átmenve, a petrovai földesuraság Závoj nevű kertjébe ment és ott a zsákokat egy fűzfatorzs alá rejtette. A mint lakására ért, lefeküdt s ébren levő feleségének röviden elmondotta a történeteket, mert felesége az egész tervről tudott, sőt annak végrehajtásáról siker nélkül igyekezett lebeszélni. A következő éjjel a pénzt Husz Ábráhámmal ketten a rejtekhelyről magukhoz vették s azzal a földesuraság tulajdonát képező s onnan 400 lépésnyire levő elhagyott esűrbe mentek, hol Husz Ábrám a pénzeszsákban talált 23,000 koronából négy csomag 20 koronást (egyenként 2000 kor. tartalommal) átadott neki, a többit pedig magával vitte, hogy tettestársai között szétosztassa.

Itt fejezte be töredelmes vallomását Mihálka s azután zokogva, erőtllenül összerogyott. Most már könnyű volt a további nyomozás. Perl Lébot időközben az egyik kutató járőr gyanus viselkedése miatt Felsővisón elfogta. Most már csak Perl Fisel

és Biláskó Vasziy hiányoztak. Ezek is csakhamar megkerültek s együtt volt a lelketlen bűnszövetkezet.

Egy csatakos januári délutánon három csendőrrel megrakott szán igyekezett Máramarossziget felé. A csendőrök között lehorgasztott fejjel ültek a megbilincselte gyilkosok, vitték őket a megkerült bűnjelekkel a törvényszékhez. Máramarossziget utczáin ezrekre menő kíváncsi néptömeg várta a petrovai dráma alakjait. Megérkezésük alkalmával a tömeg «Éljen a csendőrség! A bezug Husz Ábrám!» felkiáltások közben hóval, sárral megdobálták a rablógyilkosokat, kiket alig tudtak a kísérő csendőrök a nép dühétől megvédeni.

A Máramarosszigeten nyolcz napig tartott esküdtzéki tárgyalás nyolczadik napján reggel négy órakor zsúfolásig megtelt teremben halálos csönd közepette hirdette ki Várady Gábor főtárgyalási elnök az esküdtek igazmondása alapján hozott ítéletet, mely szerint a törvényszék Husz Ábráhamot és Mihálka Jánost halálra, Perl Fisel és Perl Lébot 10 évi, Filipesuk Jónást 6 évi, Biláskó Vasziyt pedig 5 évi fegyházra ítélte.

A lapok országszerte hirdették a szenzációs ítéletet s magasztalták a csendőrségnek a bűnön aratott újabb diadalát, hogy hét napi fáradságos, nehéz nyomozás után ügyes, szakavatott kézzel bogozta ki ezen szövevényes bűncselekmény szálait. Az ítélet megnyugtatta a felháborodott közvéleményt s utonutfélen lehetett hallani: nem kell félni, jó kezekben van Magyarország közbiztonsága!

Összpontosításoknál követhető eljárás.

Irta: *Pajor Tamás*, m. kir. csendőrhadnagy.

Népgyűlések, beszámoló, országgyűlési képviselőválasztások stb. jelentik nálunk azon mozgalmas napokat, mikor a mindenfelől összpontosított legény-

ség fárasztó és terhes szolgálatban tesz tanubizonyosságot életrevalóságáról és fontos hivatásának elismerésre méltó betöltéséről.

Az összpontosított legénységre és parancsnokra ilyenkor mindig nehéz feladat hárul. Gyakran úgy a parancsnok, mint az összpontosítottak nagy része ismeretlen azon a területen, a hol működni hivatottak s épen ezért nehézségekkel kell megküzdeniök. Részletes utmutatás nincs ilyen eljárásokra s ezért azt hiszem, nem lesz hiába való munka, ha az összpontosításoknál követhető eljárásokra nézve egyet-mást elmondok, melyeket az érdekeltek adott körülmények között, gyakorlatilag felhasználhatnak.

Czikkemben csupán a parancsnok teendőivel foglalkozom, mivel a parancsnoktól függ az összpontosítás céljának sikere. Ha a parancsnok céltudatosan, előrelátással intézkedik és vezet, akkor bármilyen emberanyaggal, bármilyen viszonyok között célt tud érní, a nélkül, hogy ügyködésében zavar, vagy fejetlenség támadhatna.

Lássuk tehát minő feladatok hárulnak az összpontosított legénység parancsnokára:

- a) Az összpontosított legénység számerejét tudni.
- b) Az összpontosított legénység elhelyezéséről és élelmezéséről gondoskodni.
- c) A legénység szolgálati beosztását előkészíteni, a szolgálati teendőkre a legénységet kioktatni, a szolgálatot irányítani és vezetni.

Az a) és b) alattiakról nincs mondani valóm, miután ezekre nézve rendeletek intézkednek; a c) alattiak fejtegetésére fektetem a súlyt, mint a mely kérdés a szolgálatteljesítés tekintetében legfontosabb jelentőségű.

Az első kérdés tehát az, hogy a legénység szolgálati beosztását mi módon készíti elő a parancsnok. Első kellék a teljesítendő szolgálat helyes felfogása, értelmezése s azon terepnek alapos ismerete, a melyen a kérdéses szolgálat teljesíttetni fog.

Ehhez szükséges, hogy a parancsnok a helyszínére,

a szolgálati ügyködést megelőzőleg már legalább 1—2 nappal szálljon ki, ott, ha szükségesnek látja az illetékes hatósági és más személyekkel érintkezésbe lép és tájékoztatja magát mindenről. Megállapodik a helyi rendészetre és pl. zárórák, csoportosulás stbre. Valamelyik beavatott intéző egyénnel a terepet bejárja, a terepről vázrajzot is készít, hogy a csapat felvezetése, járőrök elosztása, helyek megerősítése stb. zavar nélkül mehessen végbe.

Ezzel végezvén, az összpontosított legénységet a laktanyában sorakoztatja, hogy a szolgálati beosztást megtehesse s a teljesítendő szolgálatot megismertesse.

A szolgálati beosztást körülbelül a következő módon hajtja végre:

A szakaszban álló legénységből kilépteti először az altiszteket, beleértve minden altiszti vizsgát tett embert s ezeket külön csoportba felállítja. Kilépteti azután a járőrvezetőket hasonló módon, majd a fennmaradó csendőröket és próbacsendőröket külön-külön csoportokba.

Ennek megtörténte után a négy csoportból külön kilépteti azokat, a kik a helyi viszonyokkal ismerősök. Ez is meglévén, következik a részletes beosztás.

Kiszólít egy altisztet, ehhez egy járőrvezető csendőrt, majd egy csendőrt és egy próbacsendőrt, ügyelvén arra, hogy a négy ember között legalább egy olyan legyen, a ki a helyi viszonyokkal ismerős.

Az altisztnek meghagyja, hogy írja be a hozzá beosztottak neveit, kinevezi őt a beosztott három ember parancsnokává s mint első tagpárt a négy embert felállítja.

Igy összeválogatva tagpáronkint az embereket alakítja meg a szakaszt s feljegyzi magának a tagpárok vezető altisztjeit. Néhány bátor és erős embert kijelöl azon esetre, ha az ellenszegülők közül a főczinkosokat kellene kihozni.

Ennek a vegyesen összeállított szakasznak meg van az az előnye, hogy nagyon könnyű belőle tagpáronkint vagy tagonkint járőröket kiküldeni, továbbá

utakat, tereket stb. biztosító őrségeket felállítani. Nagyon megkönnyíti a szolgálat beosztását az ilyen tagolt szakasz, mert minden tagpár önálló őrséget képez. Ha arról van szó tehát, hogy ide, vagy oda ennyi ember kell, vagy ha hirtelen a zárt szakaszból járőr kivezénylése válik szükségessé, minden tanakodás, válogatás nélkül egyszerre lehet intézkedni, hogy ez vagy az a tagpár menjen.

A rend és a fegyelem fenntartása szempontjából pedig megvan az a haszna, hogy minden altisztre három ember van bízva s így a felügyeletet szolgálaton kívül is könnyen végezheti.

Mikor tehát a parancsnok a szolgálat mikénti teljesítésére a legénységet kioktatja s tüzetesen minden járőrnek, vagy különítménynek megmagyarázza teendőit, egyuttal megmutatja a terepről készített vázrajzon, hogy melyik útvonalon, milyen időpontban vonuljanak fel és milyen állást foglaljanak el.

Igen czélszerű, ha a parancsnok a működési napot megelőzőleg a vezető altisztekkel bejárja a helyszínét, szemrevételez, beosztja kinek-kinek a helyét s a midőn szükséges, egyenesen a kijelölt helyre indítja a járőrt.

A parancsnoknak gondoskodni kell arról is, hogy az összpontosított legénységből lehetőleg tartalék is biztosíttassék, melynek az a hivatása, hogy a szolgálatteljesítőket időnkint felváltja; járőröknek és különítményeknek egyes szükséges esetekben erősítéseket ad s a parancsnok intézkedései és rendelkezései továbbítására készenlétben áll.

A parancsnoknak a vázrajzon fel kell tüntetnie azon helyeket, hová embereiből kikülönített, hogy felváltás esetén tudja, melyik pontra mennyi ember menjen.

Arra is gondolnia kell a parancsnoknak, hogy kiküldött, vagy kikülönített emberei, a mennyiben lehetséges, a rendes étkezéstől s a pihenőtől el ne vonassanak.

Egy másik fontos dolog a gyülekező és a parancs-

nok tartózkodási helyének megjelölése. Ez azért lényeges dolog, mert hol erről gondoskodás nem történik, a járőrök jelentkezés, jelentés vagy pihenés céljából sokáig kénytelenek ide-oda járkálva keresgélni s így ok nélkül fárasztatnak, ez pedig csak a szolgálat hátrányára lehet.

Még van egy szintén nevezetes körülmény, a mit a parancsnoknak nem szabad figyelmen kívül hagyni s ez az, hogy kiküldött járőreinek s különítményeinek hagyja meg, hogy mihelyt megszűnik azon szolgálati ok, a melyért kivezényeltettek, minden további parancs bevárása nélkül azonnal vonuljanak be a gyülekező helyre.

Pl.: Ha egy hid, vagy utcatorkolat megszállása a feladat, addig, míg a szavazók ott felvonulnak. Magától értetődik, hogy mihelyt a felvonulás megtörtént, a járőr is bevonulhat s más szolgálati meg megbizást kap.

Igy eleje vehető azon eseteknek, hogy csendőrök, kik valamely pontra kora reggel kiállítottak, nem felejtetnek ott egész napon át étlen-szomjan, minden helyes ok nélkül.

Gondoskodnia kell a parancsnoknak arról is, hogy a legénység szolgálati működése és személyes magatartása kellőleg ellenőriztessék. E célra alárendelt tisztjei vagy altisztjei közül, a létszámhoz és a széttagoltsághoz képest 2—3 egyént kijelöl, a kik a szolgálatot teljesítő legénységet, különítményeket, őrségeket stb. időnként ellenőrzik, felmerült kérdésekben a utbaigazítást megadják, szükséges intézkedéseket megtesznek, meggyőződnek a legénység harckész állapotáról stb. Ha csak megmásíthatlan körülmények szükségessé nem teszik, nem czélszerű, sőt nem katonás, mint ezt néhol a hatóság óhajtja, a legénységet elbujtatni, mintegy látszatát keltve annak, hogy csendőrségi összpontosítás nincs is és csak az utolsó pillanatban vezetni elő. Az ilyesmi hecczelődés, hatásvadászat. Az összpontosításnak célja a rendfentartás és az erőszakosságok meggát-

lása. Nem helyesebb-e tehát az, ha a nép látja az összpontosított esendőséget az ő impozáns megjelenésében és felvonulásában s nem jobban emeli-e a esendőrnek is az önérzetét és szolgálati kedvét, ha kiléphet a publikum elé, mintha el van dugva színekben és udvarokban. És minő nagy a preventív hatása a esendőr nyílt megjelenésének? A nagy erőnek a pusztá látása megdöbbenti és visszatartja az erőszakoskodni akarókat s magukba szállva nem provokálják a karhatalmi beavatkozást.

Nagyon természetes, hogy az összpontosítás parancsnokának kötelességei itt csak általánosságban és nagy vonásokban körvonaloztattak, a részletes teendőket mindig a fennforgó körülmények szabják meg, de az elmondottakból nyilvánvaló, hogy a parancsnok emberséges, bizalmat keltő, ezéltudatos és megfontolt eljárásán fordul meg a szolgálat sikere. Ha valaki ilyen szempontok figyelembe vételével kezd dolgozni, bizonyosra veheti, hogy vállalkozását teljes siker fogja koronázni.

Nyomok a hóban.

Irta: *Hein György* m. kir. esendőr hadnagy-számvivő.

I.

Szép derült őszi nap. A fák hullatják már leveleiket, a melyek halk zizegéssel, imbolyogva szállnak a földre, mintha megannyi fáradt, haldokló nagy pillangó kóvályogna a levegőben. Dacára a késői őszenek, szinte forrón süt a nap s az emberek kiváncsognak a szabadba — élvezni a balzsamos levegőt, amely egyáltalán nem sejteti a tél közelségét.

Márton gazda is kiinn van az ambientuson. Kényelmesen végigdől lócsáján és selmecijéből bodor füstöt eregetve, kedvtelten nézi a baromfi-udvarban szorgoskodó lányát. Az éppen a baromfiakat eteti, a melyek nagy rajokban bugdácsolnak körülötte. Egy búbos galamb a vállára reptül s ott kényelmesen elhelyezkedve, azemenként szedi el a kézben feléje nyújtott búzát. Ezalatt a nagy kakas felreptül a kosár szélére s kidönti az eleséget, a melyet aztán mohón kapkod el a sok tyúk, alig juttatva valamit a folyton hápogó kacsóknak és libáknak.

Márton gazda jóízű kaczagására visszafordul a lány, ott hagyja a baromfiudvart és atyjához siet.

— Nem is vettem észre, hogy kijött édes apám!

— Már megint megtérsz az a csúnya kakas?

— Meg ám!

— Elvégezted már a dolgodat?

— Él édes apám!

— A vacsora ideje még messze van. Leülhetnél egy keveset; volna egy komoly szavam hozzád!

A lány közelebb húz egy széket és leül atyja lábaihoz.

— Kis leányom — kezdi az öreg — én az utóbbi időkben olyan fárasztón, mondhatni gyöngének érzem

magam. Úgy látszik már megettem kenyereim javát!.. No-no, nem kell mindjárt pityerogni, hiszen még pár évet csak kibirok talán! Hanem ez még csak hagyján! De amióta nem tudok már úgy utána nézni a gazdaságnak, nem gyarapodunk s csak azt tudjuk megtakarítani, amit a te szorgalmas két kezed összetart!

— Ha csak ez a baj édes apám? attól ne fájjon a feje! Megtudom én fogni a dolog vastag végét is, ha kell.

— Jól van jól Katókám, azért mégis csak megőrzi a gazda hiányát a háznál. Férfi kell ide, még pedig a javából! Megnőttél már, 20 éves vagy s még megtalálom érni, hogy pártában maradsz. Régen férjhez mehettél volna már, csak rajtad mullott mindig.

— Kérérek én még arra édes apám!

— No csak ne tiltakozz! Tudom miért mondod! Hát még mindig nem verted ki a fejedből azt a Bakala Petit? Annyit mondok, hogy amíg én élek, nem lesz abból semmi — tüzeskedik az öreg. Még ép' az kellemes, hogy egy olyan koldusnak adjam át ezt a szép gazdaságot! Hát ezért dolgoztam egész életemben?

— Édes apám?!...

— Semmi sem lesz belőle ha mondom! Zsellérembernek nem adom oda a lányomat! Punktum!... Persze, hogy azután az dúskálkodjon a keservesen szerzett vagyonomban?!... Olyan nincs!...

— A napokban két helyről is megkértek. Tohetős, jómódú gazda fia mind a kettő. Az egyik a Kovács István, a másik meg a Németh Imre. Nem lehet kifogás egyik ellen se'. Az István ugyan egy kicsit hirtelen természetű, de alapjában véve jó gazda, az Imre az meg igazán minden tekintetben jó fiu. Vasárnapra megígértem nekik a választ; addig gondolkozz a dolog felett...

— Kedves jó apám! Miért íz el a házából, hiszen mindig szófogadó, jó leánya voltam! Hogyan legyek egy olyan ember felesége, akit nem szeretek?

Sirva fakadt. Szép szemeivel esdőleg tekint atyjára, a ki oly keményen bánt vele.

— Mi kifogása van Peti ellen? szólal meg kis idő múlva. Mint zsellérember is eltartja két keze munkájával az apját-anyját; senkitől sem kér segítséget, hanem mégél a maga omberségéből! Aztán tudja nagyon jól édes apám, hogy már gyermek korunk óta mennyire szeretjük egymást.

— Lári-fári! Majd elmulik — vág közbe az öreg.

— Ha nem akarja, hogy az ő felesége legyek, hát ne kényszerítsen máshoz! Itt akarok maradni édes apám mellett s nem fogja soha egy bánatos szavamat sem hallani!

Lassan felemelkedik, átfonja az öreget karjaival, oda hajol a vállára s fülébe súgja:

— Meg leszünk mi szópen egymás mellett, ugye, drága jó apám?

Az öreg lassan kibontakozik leánya ölelő karjaiból, megsimogatja a fejét. Egyideig néma csend s azután szeliden szól:

— Nem kis leányom! Már eligértetek! A két kőrő közül Németh Imrének adom az elsőbbséget, de Kovácsot is szívesen fogadom vőmnek! Ebbe csak törődjél bele!...

Könnytelt szemeivel a messze távolba bámul a leány, tele van a szive szomorúsággal, bánattal, de gondolkodni képtelen. Nagyot sóhajtott s aztán fátyolozott hangon válaszol:

— Hát ha már kell, akkor az Imre felesége leszek.

II.

Farsangra lett kitűzve a lakodalom. A menyasszony látszólag belotörődött a változhatatlanba. Bakala Peti egy ideig kétségbeesetten mulatott napról napra, de azután az is csak visszatért rendes foglalkozásához.

Megjött a farsang és azzal a mulatságok ideje is. Egyik táncmulatságon Kató is résztvett a vőlegényével s itt találkozott Petivel. Újfel fel járt az idő

s mind hangosabb lett a tánczterem. Leghangosabb azonban a kikoszarozott Kovács István, akinek már erősen fejébe szállott az ital s tele szájjal énekel a szomszéd szobában.

Már félórája huzza a cigány a csárdást és Peti még mindig nem engedi el Katót. Tánczol eszeveszetten, mintha az utolsót járná. A leány igyekszik kiszabadulni karjai közül, de azok fogva tartják és a táncz még örültebben folyik tovább. Végre hozzájuk férközik Kató vőlegénye s elakarja választani a párt.

— Félre innen Csajkos! most én tánczolólok — förmed rá Peti s Némethet egy újabb kísérletre úgy állóki, hogy az elterül a földön.

A megszegyenített ember felugrik s vérben forgó szemekkel neki megy Petinek és a következő pillanatban már hatalmas ütéssel torolja meg a rajta elkövetett sértést.

Kató közbeveti magát és szelid, kérlelő szavára Bakala megfordul s a leánytól követve elhagyja a táncztermet.

— Imre maradj itt, ne kezdj verekedést — kérleli utánuk rohanó vőlegényét.

Helyre áll a rend s a táncz folyik tovább. Németh kábultan az izgalomtól megáll egy ablakmélyedésben s csak most veszi észre, hogy Kató még mindig nem tért vissza.

Éppen keresésére akar indulni, amikor egy durranás hallatszik, az ablaküveg csörömpölve törik szét és... Németh golyótól találva holtan terül el a padlón.

III.

— Peti agyonlőtte Németh Imrét! A csendőrök már el is fogták! Talán fel is akasztják?! Ilyen hírre ébredt fel a község lakossága. Alig virradt még, de azért talpon volt már az egész község. Volt miről beszélni.

— Hát szó, ami szó, nem is volt rendjén — szólal

meg a mindig hangadó Gelencsérné — hogy a Kató így viselkedett. Úgy néz ki, mintha kettőt sem tudna szólni, aztán imhol van ni, ő az oka, hogy az Imrét temetjük! Mindig is mondtam, hogy nem jó vége lesz a dolognak! Beteljesedett az álmom! Hej, a mikor a pulykakakas kergeti a tyúkot az mindig rosszat jelent, no meg aztán Némethék kutyája is olyan csúnyán vonított a mult éjjel! Halált jelent az bizony!

— De nézzék csak, amott viszik már a Petit! Szegény apja-anyja mehet most koldulni. A Kovács Pistának meg felvirradt a napja!

— Már bizony, hogy volna? vág közbe Takácsné, még örülhet a Kató, ha elveszi, hiszen emberélet szárad a lelkén! Majd alább adja most már a lelkem?!...

Bakala az őrmester kérdéseire alig ad választ. Egyaránt az ártatlanságát hangoztatja.

— Haza ment a mikor eltávozott a tánczteremből? kérdi az őrmester.

— Mindjárt nem.

— Hát hol volt?

— Nem mondom meg.

— Kié az a pisztoly, a melyet ott találtunk a korcsma előtt a hóban?

— Nem tudom, nem az enyém.

— Szekeres Kató maga után ment. Nem látta?

— Nem.

— Tanuk igazolják, hogy maguk az udvaron beszélgettek együtt. Ezt többek között Kovács is látta.

— Ott igen, de azután Kató visszament a tánczterembe.

— Ez nem igaz! Senki se látta ott többet!

Bakala hallgat.

— Lássá Bakala, folytatja az őrmester, miért nem mondja meg őszintén azt, amit tud! Csak magamagának árt vele!

— Őrmester úr, nem én vagyok a gyilkos! — Az igaz, hogy ha tegnap éjjel megkaphattam volna

az Imrét, jól elvertem volna, de én nem öltem meg!

— Mondja meg legalább hát, hol volt az alatt az idő alatt, amíg Némethet meglőtték?

— Nem mondom meg.

— Akkor itt marad előzetes letartóztatás alatt. Délutánra majd elválnak az ügye.

Az őrmester már 10 év óta őrsparancsnok a községben; ismer ő mindenkit. Bakala Petit jóra való, derék munkás embernek tartotta, a ki a tettet csakis erős felindulásban és zaklatott lelki állapotában követhette el, a mi annál könnyebben megérthető, mert jól ismerte azt a viszonyt is, a mely őt Katóhoz fűzte. — A látszat ellene szól ugyan, de azért mégsem tudja elhinni, hogy ő követte volna el a gyilkosságot. De miért nem mondja meg, hogy hol volt a kérdéses időben? Miért tagadta eleinte, hogy Katóval beszélgetett? Hová tűnt el a leány? ... Csak nem...? Nincs kizárva, de a leányról nem lehet azt feltételezni! ...

Egyik kérdés a másikat követte, anélkül azonban, hogy megnyugtató feleletet adhatott volna magának.

Közben teljesen kivilágosodott. Az őrmester felszerelt és kiment a helyszínére, hogy ott alapos szemlét tartson.

Mindenek előtt annak az ablaknak a tájékát vette szemügyre, a melyen át a gyilkosság történt. Az előtte való napon esett friss hó — a rá következő hideg következtében megfagyva — megmutatott minden nyomot. Megtalálta a forgópisztoly helyét, ahova a gyilkos használat után dobta; látott több lábnyomot, közte mindenesetre a gyilkosét is, csak hogy azok annyira hasonlítottak egymáshoz, hogy rajtok eligazodni nem lehetett. — Az épület folytatásaként egy közfal húzódott el, a mely kertkerítésül szolgált. A vakolat össze-vissza karczolván arról tett tanúságot, hogy a suhanczok ezen a kerítésen szokták magukat a mászásban gyakorolni.

Az udvar és a kert mind össze-vissza taposva leg-

frisebb nyomaival az éjszakai nagy dáridónak. Az őrmester a legszorgosabban végig kutatta az egész területet. A kert falánál hosszabb ideig időzött. Úgy látszott, mintha itt érdekesebb megfigyelni valót látott volna!

— Rosszul ugorhatott az atyafi, ugyancsak elterült. De ni-ni, hát ez mi? ... Hm! ... Nem lehetetlen! ... Az ördög nem alszik! ... Az őrmester gondolataiba elmélyedve, mintegy félóra hosszat állott ott egy helyben.

— Hozasson csak egy létrát! — szól oda a csendőrnek. A létrát odatámasztatja a falhoz, felmegy rajta, átvizsgálja a kerítés tetejét s azután leszáll.

— Éppen nem lehetetlen! mormogja.

Visszamegy a kert kapujához és most azt veszi szoros vizsgálat alá. Nemsokára helybenhagyólag bólint s azzal odafordul a csendőrhöz:

— Maga itt marad és senki ember fiát nem engedi sem a kertajtóhoz, sem a falhoz közel! Majd érte jövök.

A laktanyába érve leszerel és kimegy a temetőbe, a melynek halottas házában Németh hullájának a bonczolása volt eszközendő. A bizottság csak délután szállott ki s így elég ideje volt az őrmesternek az eset felett elmélkedni.

— Bakala volt a gyilkos? — kérdi tőle a vizsgálóbíró.

— Meglehet; de alig hiszem. Különben most még nem tudok semmi biztosat; remélhetőleg reggelre tisztán fogok látni ebben az ügyben. Késő délután volt vége a bonczolásnak. Az őrmester — elkerülve a kertek alján — észrevétlenül juthatott be Kerekes Mihály házába, a hol két, lelkileg teljesen megtörött embert talált: az apát és a leányát.

A leány az őrmester láttára hangos sirásra fakadt, az öreg pedig alig fogadva az őrmester szívélyes üdvözlését, teljesen szenvtelenül bámult maga elé. Megtört fényű szemei szinte kérdezni látszottak: hát ez mit keres itt? — Nem élem én ezt túl — mormogta fogai között.

— No no! Csak nem kell annyira elbúsulnia magát Mihály gazda, hátha fordul a koezka?!

— De hiszen ahányhoz fordul is, nem mossa le ezt a szégyent többé a leányomról semmi sem!... Miért kellett ezt nekem öreg nagjaimra megérvem?..

— Én nem látok semmiféle szégyent ebben az esetben — válaszol az őrmester — s ha jól számítottok, leánya jó hírneve nem szenved esorbát! Itt — esetleg — egy sajnálatos félreértésről lehet szó, a melyet tisztába kell hozni, nehogy ártatlan szenvedjen. Mindenesetre volna pár kérdésem a Katóhoz s ha nem röstell őszintén felelni, azt hiszem rájövök a dolog nyitjára.

— Nem tudok én semmit — szól közbe a leány — én ártatlan vagyok! Hagyjon nekem békét az őrmester úr!

— Dehogy nem tud, lelkem! Mondja csak, utána ment maga őjjel Bakulának?

— Igen!

— Aztán hova mentek?

A leány hallgat.

— Nézze csak Kató, mondjon el nekem mindent, szép sorjában! Előttem olyan nyugodtan beszélhet, akár a papjának mondaná. Ismerem én magát kis leány kora óta; tudom, hogy nem csinált semmi rosszat! Látja, ha erről nem lennék meggyőződve, nem a kertek alján lopódtam volna a házba, hanem máskép jöttem volna! No, már most mondja csak szépen, hova mentek Bakulával?

A leány ajkai rángatóznak, szemői újból megtelnek könnyekkel, még egy ideig klizkodik magában és aztán összeszedve magát, szaggatottan beszélni kezd:

— Nem akartam, hogy verekedjenek... Elmentem Peti után... Itt a korecsma udvar végében kértém, kérleltem... Egyszer csak lövés hallatszott... utána nagy lötés futás keletkezett... Össze vissza kiabáltak az emberek és én meghallottam, hogy Némethet meglőtték... Majdnem elájultam kínom-

ban... Alig vánszorogtam... Peti hozott haza a kertek alján... Többet nem tudok.

Fuldokló zokogás vett erőt a leányon; látszott mennyire szenved.

— Igazat mondott Kató?

— Lelkém üdvösségére esküszöm, hogy igazat mondtam!

Amint jött, úgy távozott az őrmester, egészen észrevétlenül. A lakonyába érve, felváltatta a korecsma kertjében őrt álló esondórt, szobájába zárkózott és töprengve állt az asztal mellé.

Hajnaltban felszerelt, maga mellé vett egy esondórt és a bíró kíséretében felzörgötte Kovács Istvánt. Az nagyhangon méltatlankodva engedett ugyan a felhívásnak, csak hogy minél közelebb érkezték a községházához, annál lármásabb lett.

— Maradjon vesztog, Kovács — inti őt az őrmester — ne csapjon akkora lármát, mert az nem használ semmit!

— Engem gyanúsít az őrmester úr? Mikor én voltam egyike a legelsőeknek, a kik bocsítottak a táncsterembe! Még én emeltem fel Imrét egy padra! Száz tanúm van rá!

És minden egyes kérdésre oly határozott feleletet adott, hogy alibi je teljesen igazolva volt. Senki sem emlékezett rá, hogy Kovács az ivóból hosszabb ideig távol lett volna s az összes jelen voltak, szóról-szóra igazolják összes állításait.

Az őrmester látta, hogy így ezélt nem ér. Elővette tehát azokat az adatokat, a melyeknek helyességéről a történetek után teljesen meg volt győződve.

— Hol sértette meg a jobb kezét? — kérdi. Ez a vértatlan kérdés zavarba hozta, de csak egy pillanatig.

— Fát vágtam tegnapelőtt és egy forgács feltépte a tenyeremet.

— Emelje fel a jobb lábát!

Egy fölig törött patkó látszott a jobb esizmasarkon.

— Hát miért mászott át maga a gyilkosság útján a korecsmakertben?

A legnagyobb zavarral ugyan, de gyorsan válaszol:
— Nem másztam át semmiféle kerítésen!

Bárhogy palástolta is Kovács zavarát, az őrmester éles szemét nem kerülte el az a remegés, amely egész testét uralta s amely hangján is megérezte.

— No, látom már Kovács — szól az őrmester — hogy magát tettének őszinte beismerésére nem lehet rábirni, pedig tudom, a gyilkos senki más, csak maga!

— Én nem voltam — hebegi Kovács.

— Majd elválnak!

Pár pillanatig Kovácsra függeszti éles tekintetét s azután nyugodtan, minden mondatot alaposan megfontolva folytatja:

— Mikor Bakala elhagyta a táncztermet és Kató is kiment, maga csakhamar követte őket. Az ivóban alig tudtak valamit a verekedésből, de maga a tánczterem ajtajában végignézte az egészet. Így mondja legalább a korcsmáros!

— Hazudik! — vágott közbe Kovács.

— Jól van no — folytatja az őrmester — majd mondok olyat is, amit nem tud meghazudtolni. Mikor meglátta, hogy Bakala Katóval az udvar hátsó vége felé távozik, maga kikerült a kis ajtón át az utcára. Sok bort ihatott, mert tántorgott. Hazafelé vette útját, de az ablak alatt, a melynél Németh tartózkodott, megállott. Majd meggondolta magát és tovább ment.

Kovács arcán a hideg veríték gyöngyözött s bamba szemmel bámult az őrmesterre, szinte kérdezni látszói: hát ezt honnan tudja?

— Pár lépésről azonban visszajött újból, közvetlenül az ablak alá állott, elővette pisztolyát és belőtt az ablakon. Csak mikor Némethet elesni látta, jött tudatára tettének. Eldobta a pisztolyt, odaszaladt a kerítéshez s azon át a kertbe ugrott. Csakhogy az ugrás rosszul sikerült, mert eltekintve attól, hogy a kerítésen kiállott éles tégladarab erősen feltépte tenyerét — elcsuszott és hanyatvágódott. Felkelve,

tovább futott a kertajtóhoz, de ott kénytelen volt megállni, mert hangok hallatszottak az udvaron. A kapufélfába fogódzva, várt addig, míg feltűnés nélkül újból bejuthatott az ivóba.

A lóczán az előbbi hetyke alak helyett egy teljesen megtört, fakó arcú bűnös ült, a ki zokogva vallotta be szörnyű bűnét.

— Nagyon szerettem a Katót! — ezzel fejezte be vallomását.

★

— Ni-ni, ki hitte volna, hogy a Pista volt! — szól kezeit összezsapva Gelencsérné, mikor Kovácsot megbilincselve kísérték be a bírósághoz.

— — — — —
Peti azóta a legboldogabb férj.

I. Tábla
a rangosztályba sorolt csendőr havi.

Szolgálati idő	Rangosztály, havidíjtétel és a szolgálati											
	XI.			X.				IX.				
	1680	1800	2000	2200	2400	2600	2800	3000	3200	3400	3600	
10	600	600	666 ⁶	733 ³	800	867 ⁶	933 ³	1000	1066 ⁶	1133 ³	1200	
15	630	675	750	825	900	975	1050	1125	1200	1275	1350	
16	672	720	800	880	960	1040	1120	1200	1280	1360	1440	
17	714	765	850	935	1020	1105	1190	1275	1360	1445	1530	
18	756	810	900	990	1080	1170	1260	1350	1440	1530	1620	
19	798	855	950	1045	1140	1235	1330	1425	1520	1615	1710	
20	840	900	1000	1100	1200	1300	1400	1500	1600	1700	1800	
21	882	945	1050	1155	1260	1365	1470	1575	1680	1785	1890	
22	924	990	1100	1210	1320	1430	1540	1650	1760	1870	1980	
23	966	1035	1150	1265	1380	1495	1610	1725	1840	1955	2070	
24	1008	1080	1200	1320	1440	1560	1680	1800	1920	2040	2160	
25	1050	1125	1250	1375	1500	1625	1750	1875	2000	2125	2250	
26	1092	1170	1300	1430	1560	1690	1820	1950	2080	2210	2340	
27	1134	1215	1350	1485	1620	1755	1890	2025	2160	2295	2430	
28	1176	1260	1400	1540	1680	1820	1960	2100	2240	2380	2520	
29	1218	1305	1450	1595	1740	1885	2030	2175	2320	2465	2610	
30	1260	1350	1500	1650	1800	1950	2100	2250	2400	2550	2700	
31	1302	1395	1550	1705	1860	2015	2170	2325	2480	2635	2790	
32	1344	1440	1600	1760	1920	2080	2240	2400	2560	2720	2880	
33	1386	1485	1650	1815	1980	2145	2310	2475	2640	2805	2970	
34	1428	1530	1700	1870	2040	2210	2380	2550	2720	2890	3060	
35	1470	1575	1750	1925	2100	2275	2450	2625	2800	2975	3150	
36	1512	1620	1800	1980	2160	2340	2520	2700	2880	3060	3240	
37	1554	1665	1850	2035	2220	2405	2590	2775	2960	3145	3330	
38	1596	1710	1900	2090	2280	2470	2660	2850	3040	3230	3420	
39	1638	1755	1950	2145	2340	2535	2730	2925	3120	3315	3510	
40	1680	1800	2000	2200	2400	2600	2800	3000	3200	3400	3600	

*A tiszti és legénységi ellátásokra vonatkozó összes táblázatok a következő évi zsebkönyvekbe is felvételnek. (Szerk.)

lázata*

dijasok évenkénti nyugdíjilletékéről.

időhöz képest esedékes nyugdíj koronákban

VIII.		VII.		VI.		V.		IV.		III.	
4400	4800	5400	6200	7200	8800	11400	13000	14016	16000	16800	18000
1466 ⁶	1600	1800	2066 ⁶	2400	2933 ³	3800	4333 ³	4672	5333 ³	5600	6000
1650	1800	2025	2325	2700	3300	4275	4875	5256	6000	6300	6750
1760	1920	2160	2480	2880	3520	4560	5200	5606 ⁴	6400	6720	7200
1870	2040	2295	2635	3060	3740	4845	5525	5956 ⁸	6800	7140	7650
1980	2160	2430	2790	3240	3960	5130	5850	6307 ²	7200	7560	8100
2090	2280	2565	2945	3420	4180	5415	6175	6657 ⁶	7600	7980	8550
2200	2400	2700	3100	3600	4400	5700	6500	7008	8000	8400	9000
2310	2520	2835	3255	3780	4620	5985	6825	7358 ⁴	8400	8820	9450
2420	2640	2970	3410	3960	4840	6270	7150	7748 ⁸	8800	9240	9900
2530	2760	3105	3565	4140	5060	6555	7475	8059 ²	9200	9660	10350
2640	2880	3240	3720	4320	5280	6840	7800	8409 ⁶	9600	10080	10800
2750	3000	3375	3875	4500	5500	7125	8125	8760	10000	10500	11250
2860	3120	3510	4030	4680	5720	7410	8450	9110 ⁴	10400	10920	11700
2970	3240	3645	4185	4860	5940	7695	8775	9460 ⁸	10800	11340	12150
3080	3360	3780	4340	5040	6160	7980	9100	9811 ²	11200	11760	12600
3190	3480	3915	4495	5220	6380	8265	9425	10161 ⁶	11600	12180	13050
3300	3600	4050	4650	5400	6600	8550	9750	10512	12000	12600	13500
3410	3720	4185	4805	5580	6820	8835	10075	10862 ⁴	12400	13020	13950
3520	3840	4320	4960	5760	7040	9120	10400	11212 ⁸	12800	13440	14400
3630	3960	4455	5115	5940	7260	9405	10725	11563 ²	13200	13860	14850
3740	4080	4590	5270	6120	7480	9690	11050	11913 ⁶	13600	14280	15300
3850	4200	4725	5425	6300	7700	9975	11375	12264	14000	14700	15750
3960	4320	4860	5580	6480	7920	10260	11700	12614 ⁴	14400	15120	16200
4070	4440	4995	5735	6660	8140	10545	12025	12964 ⁸	14800	15540	16650
4180	4560	5130	5890	6840	8360	10830	12350	13315 ²	15200	15960	17100
4290	4680	5265	6045	7020	8580	11115	12675	13665 ⁶	15600	16380	17550
4400	4800	5400	6200	7200	8800	11400	13000	14016	16000	16800	18000

tok a következő évi zsebkönyvekbe is felvételnek. (Szerk.)

II. Táblázat

a rangosztályba sorolt csendőr havidijasoknak a csendőrségi pótdíj után esedékes évenkénti nyugdíjtöbbletről.

Csendőrségi szolgálati idő	A csendőrségi pótdíj hányad mérve a szol- gálati időhöz képest koronákban									
	540	660	900	1260	1500	1740	1980	1800*	2000*	
Betöltött csendőrségi szolgálati év után	1	13 ⁵	45	50
	2	27	90	100
	3	40 ⁵	135	150
	4	54	180	200
	5	67 ⁵	225	250
	6	.	99	270	300
	7	.	115 ⁵	315	350
	8	.	132	360	400
	9	.	148 ⁵	405	450
	10	.	165	450	500
	11	.	.	247 ⁵	495	550
	12	.	.	270	540	600
	13	.	.	292 ⁵	585	650
	14	.	.	315	630	700
	15	.	.	337 ⁵	675	750
	16	.	.	.	504	.	.	.	720	800
	17	.	.	.	535 ⁵	.	.	.	765	850
	18	.	.	.	567	.	.	.	810	900
	19	.	.	.	598 ⁵	.	.	.	855	950
	20	.	.	.	630	.	.	.	900	1000

* A csendőrségi felügyelő pótdíja.

Csendőrségi szolgálati idő	A csendőrségi pótdíj hányad mérve a szol- gálati időhöz képest koronákban									
	540	660	900	1260	1500	1740	1980	1800*	2000*	
Betöltött csendőrségi szolgálati év után	21	787 ⁵	.	.	945	1050
	22	825	.	.	990	1100
	23	862 ⁵	.	.	1035	1150
	24	900	.	.	1080	1200
	25	937 ⁵	.	.	1125	1250
	26	1131	.	1170	1300
	27	1174 ⁵	.	1215	1350
	28	1218	.	1260	1400
	29	1261 ⁵	.	1305	1450
	30	1305	.	1350	1500
	31	1534 ⁵	1395	1550
	32	1584	1440	1600
	33	1633 ⁵	1485	1650
	34	1683	1530	1700
	35	1732 ⁵	1575	1750
	36	1782	1620	1800
	37	1831 ⁵	1665	1850
	38	1881	1710	1900
	39	1930 ⁵	1755	1950
	40	1980	1800	2000

Megjegyzés. A csendőrségi pótdíj azon hányadok szerint számíttatik be a nyugdíj összegébe, melyek a csendőrségnél töltött szolgálati idő után járnak; vagyis minden csendőrségi év után a legutóbb élvezett csendőrségi pótdíjnak $\frac{1}{40}$ -ed része. (1881: LXXI. t.-cz. 1. §-a.)

* A csendőrségi felügyelő pótdíja.

III. Tábla

a rangosztályba sorolt csendőr havidijasok özvegyeit

Rangosztály	A férj rendfokozata	Havidij koronákban	Korona csendőr- évi					
			540		660		900	
			nyugdíj	temetkezési járulék	nyugdíj	temetkezési járulék	nyugdíj	temetkezési járulék
XI.	Hadnagy	1680 1800 2000	804 828 868	500 500 500	828 852 892	500 500 500	876 900 940	500 500 500
X.	Főhadnagy	2200 2400 2600 2800	908 948 988 1028	500 500 524 556	932 972 1012 1052	500 510 544 576	980 1020 1060 1100	516 550 584 616
IX.	Százados	3000 3200 3400 3600	1068 1108 1148 1188	590 624 656 690	1092 1132 1172 1212	610 644 676 710	1140 1180 1220 1260	650 684 716 750
VIII.	Őrnagy	4400 4800	1348 1428	824 890	1372 1452	844 910	1420 1500	884 950
VII.	Alezredes	5400 6200	1548 1708	990 1000	1572 1732	1000 1000	1620 1780	1000 1000
VI.	Ezredes	7200 8800	1908 2228	1000 1000	1932 2252	1000 1000	1980 2300	1000 1000
V.	Tábornok	11400 13000
IV.	Altábornagy	14016 16000
III.	Gyalog. v. lovasági tábornok (táborszernagy)	16800 18000

Korona évi, havidíj és

l á z a t

megillető nyugdíjakról és temetkezési járulékokról.

1260	1500	1740	1980	Csendőrségi felügyelő helyettes		Csendőrségi felügyelő			
				1800	2000	1800	2000		
ségi pótdíj után esedékes									
nyugdíj	temetkezési járulék	nyugdíj	temetkezési járulék	nyugdíj	temetkezési járulék	nyugdíj	temetkezési járulék	nyugdíj	temetkezési járulék
k o r o n a									
948	500	996	530	1044	570	1092	610	.	.
972	510	1020	550	1068	590	1116	630	.	.
1012	544	1060	584	1108	624	1156	664	.	.
1052	576	1100	616	1148	656	1196	696	.	.
1092	610	1140	650	1188	690	1236	730	.	.
1132	644	1180	684	1228	724	1276	764	.	.
1172	676	1220	716	1268	756	1316	796	.	.
1212	710	1260	750	1308	790	1356	830	.	.
1252	744	1300	784	1348	824	1396	864	.	.
1292	776	1340	816	1388	856	1436	896	.	.
1332	810	1380	850	1428	890	1476	930	.	.
1492	944	1540	984	1588	1000	1636	1000	.	.
1572	1000	1620	1000	1668	1000	1716	1000	.	.
1692	1000	1740	1000	1788	1000	1836	1000	.	.
1852	1000	1900	1000	1948	1000	1996	1000	.	.
2052	1000	2100	1000	2148	1000	2196	1000	2160	1000
2372	1000	2420	1000	2468	1000	2516	1000	2480	1000
.	3000	1100
.	3320	1200
.	3524	1200
.	3920	1200
.	4080	1200
.	4320	1200

A m. kir. csendőrlegénység nyug-

I. T á b -

a m. kir. csendőrlegénység részére, az 1881. nyugdíj-

Betöltött szolgálati idő, év		Csendőr részére						Örsvezető részére							
		ha						ha							
		3	4	8	12	16		3	4	8	12	16			
		szolgálati év után						szolgálati év után							
-tól	-ig	100	200	300	400	500	100	200	300	400	500				
		korona szolgálati pót-díjat élvez						korona szolgálati pót-díjat élvez							
—	10	300	334	366	400	434	466	366	400	434	466	500	534		
10	15	300	334	366	400	434	466	366	400	434	466	500	534		
15	20	338	374	412	450	488	524	412	450	488	524	562	600		
20	25	450	500	550	600	650	700	550	600	650	700	750	800		
25	30	562	624	688	750	812	874	688	750	812	874	938	1000		
30	35	674	750	824	900	974	1050	824	900	974	1050	1124	1200		
35	40	788	874	962	1050	1138	1224	962	1050	1138	1224	1312	1400		
40-en felül		900	1000	1100	1200	1300	1400	1100	1200	1300	1400	1500	1600		
		K f.						K f.							
Zsold	1 napra	28	31	34	37	40	43	28	31	34	37	40	43		
Járandóság	"	29	32	35	38	41	44	29	32	35	38	41	44		
	"	30	33	36	39	42	45	30	33	36	39	42	45		
	"	31	34	37	40	43	46	31	34	37	40	43	46		
	Egy köz. évre	900	—	—	—	—	—	1100	—	—	—	—	—		

díj- és végkielégítési ellátása.

l á z a t

évi LXXI. t.-cz. értelmében kijáró évenkénti összegekről.

Örmester részére						Járás- és törzsőrm. részére						
ha						ha						
3	4	8	12	16		3	4	8	12	16		
szolgálati év után						szolgálati év után						
100	200	300	400	500		100	200	300	400	500		
korona szolgálati pót-díjat élvez						korona szolgálati pót-díjat élvez						
434	466	500	534	566	600	560	594	626	660	694	726	
434	466	500	534	566	600	560	594	626	660	694	726	
488	524	562	600	638	674	630	668	704	742	780	818	
650	700	750	800	850	900	840	890	940	990	1040	1090	
812	874	938	1000	1062	1124	1050	1112	1174	1238	1300	1362	
974	1050	1124	1200	1274	1350	1260	1334	1410	1484	1560	1634	
1138	1224	1312	1400	1488	1574	1470	1558	1644	1732	1820	1908	
1300	1400	1500	1600	1700	1800	1680	1780	1880	1980	2080	2180	
K f.						K f.						
1 napra						3	56.2					
28						99	73					
29						103	29	Egy hóra				140 —
30						106	85					
31						110	41					
Egy köz. évre						1300	—	Egy évre				1680 —

Tevékenységi kimutatás

a m. kir. csendőrkerületekben az 1910. évben teljesített
közbiztonsági szolgálatokról.

Nevezetesen	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össze- sen
	számu csendőrkerületben								
Felségsértés :									
előfordult } eset								1	1
kiderített } eset								1	1
elfogott } egyén								1	1
feljelentett } egyén								1	1
A király, a királyi ház tagjainak bán- talmazása, a király megsértése :									
előfordult } eset	1	5	9	7	4	1	5	3	35
kiderített } eset	1	5	9	7	4	1	5	3	35
elfogott } egyén				1			1		2
feljelentett } egyén	1	6	9	6	4	1	5	3	35
A hűtlenség :									
előfordult } eset									
kiderített } eset									
elfogott } egyén									
feljelentett } egyén									
A lázadás :									
előfordult } eset									
kiderített } eset									
elfogott } egyén									
feljelentett } egyén									
A hatóságok, or- szággyűlési tagok, vagy hatósági köze- gek elleni erőszak :									
előfordult } eset	217	263	198	290	190	150	203	188	1699
kiderített } eset	217	263	198	290	188	149	203	188	1696
elfogott } egyén	43	24	45	78	46	39	65	40	380
feljelentett } egyén	383	442	339	515	371	279	416	329	3074

II. Táblázat

a m. kir. csendőrlegénység részére, az 1885. évi XI. t.-cz. 28. §-a, illetve az 1881. évi LXXI. t.-cz. 4. §-a értelmében egyszersmindenkorra járó végkielégítésről.

Betöltött szolgálati idő, év	Csendőr részére			Őrsvezető részére			Őrmester részére		
	Zsold évi próba- csendőr 800 K, csendőr 900 K	ha évi		Zsold évi 1100 K	ha évi		Zsold évi 1300 K	ha évi	
-tól	-ig	kor. szolg. pótdíjat élvez	kor. szolg. pótdíjat élvez	kor. szolg. pótdíjat élvez	kor. szolg. pótdíjat élvez	kor. szolg. pótdíjat élvez	kor. szolg. pótdíjat élvez	kor. szolg. pótdíjat élvez	kor. szolg. pótdíjat élvez
3	5	—	—	274	—	—	324	—	—
6 éven alul	6 éven alul	900	—	—	1100	—	—	1300	—
6 éven felül	6 éven felül	1800	—	—	2200	—	—	2600	—
6 éven felül	6 éven felül	2000	2400	6 éven felül	2400	2800	6 éven felül	2800	3200
A 3 évi csend- őrségi szolgál- ati kötelezett- ség lejártától		próbacsendőr 200, csendőr 224		—		—		—	

Nevezetesen	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össze- sen
	számu csendőrkerületben								
Az alkotmány, a törvényhatóságok vagy hatósági közegek elleni erőszak :									
előfordult } eset	24	8	5	9	9	11	18	13	97
kiderített } eset	24	8	5	9	9	11	17	13	96
elfogott } egyén	4	2	.	6	9	4	17	8	50
feljelentett } egyén	80	15	11	16	18	33	54	29	256
A magánosok elleni erőszak :									
előfordult } eset	29	23	37	57	31	42	40	30	289
kiderített } eset	29	22	37	57	31	42	40	30	288
elfogott } egyén	13	2	1	5	2	4	15	1	43
feljelentett } egyén	216	146	179	483	157	307	325	201	2014
A polgárok választási joga ellen elkövetett büntettek és vétségek :									
előfordult } eset	5	8	11	54	8	3	17	19	125
kiderített } eset	5	8	11	54	8	3	17	19	125
elfogott } egyén	.	3	22	1	26
feljelentett } egyén	8	22	14	131	21	3	101	28	328
A vallás és annak szabad gyakorlata elleni büntettek és vétségek :									
előfordult } eset	15	3	11	27	15	11	5	5	92
kiderített } eset	15	3	11	27	15	11	5	5	92
elfogott } egyén	1	.	.	.	1
feljelentett } egyén	22	8	32	106	32	21	6	13	240
A személyes szabadságnak, a házjognak, továbbá a levél- és táviratitoknak közhivatalnok általi megsértése :									
előfordult } eset	1	2	2	2	.	2	4	1	14
kiderített } eset	1	2	2	2	.	2	4	1	14
elfogott } egyén
feljelentett } egyén	2	1	2	4	.	2	6	3	20

Nevezetesen	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össze- sen
	számu csendőrkerületben								
A pénzhamisítás :									
előfordult } eset	95	90	95	16	17	54	41	76	484
kiderített } eset	95	90	94	16	17	54	40	73	479
elfogott } egyén	7	21	13	.	.	12	15	29	97
feljelentett } egyén	113	149	112	28	23	54	70	93	642
A hamis tanuzás és hamis eskü :									
előfordult } eset	8	10	8	23	3	6	9	9	76
kiderített } eset	8	10	8	23	3	5	9	9	75
elfogott } egyén	2	.	2	1	.	.	4	.	9
feljelentett } egyén	14	17	8	25	5	6	20	13	108
A hainis vád :									
előfordult } eset	6	1	5	8	.	1	3	3	27
kiderített } eset	6	1	5	8	.	1	3	3	27
elfogott } egyén	2	.	2	4
feljelentett } egyén	4	1	11	12	.	2	3	3	36
A szemérem elleni büntettek és vétségek :									
előfordult } eset	96	174	195	145	114	134	90	133	1081
kiderített } eset	96	174	195	145	114	134	90	132	1080
elfogott } egyén	10	14	23	42	39	34	11	28	201
feljelentett } egyén	106	170	205	156	102	122	94	148	1103
Kettős házasság :									
előfordult } eset	.	1	4	.	.	1	.	1	7
kiderített } eset	.	1	4	.	.	1	.	1	7
elfogott } egyén	.	.	1	.	.	1	.	.	2
feljelentett } egyén	.	1	4	1	6
A családi állásra vonatkozó büntettek és vétségek :									
előfordult } eset	6	8	3	3	2	2	.	3	27
kiderített } eset	6	8	3	3	2	1	.	3	26
elfogott } egyén	.	.	.	2	.	1	.	1	4
feljelentett } egyén	8	13	3	2	2	.	.	2	30

Nevezetesen	L	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össze- sen
	számu csendőrkerületben								
A rágalmazás és becsületsértés:									
előfordult } eset	729	577	811	894	557	451	619	483	5121
kiderített } eset	729	575	810	894	557	451	618	483	5117
elfogott } egyén	4	3	.	4	1	4	4	5	25
feljelentett } egyén	822	695	987	1259	663	506	721	561	6339
Az ember élete elleni büntettek és vétségek:									
előfordult } eset	248	512	426	363	335	403	384	303	2974
kiderített } eset	247	499	423	362	331	400	350	299	2911
elfogott } egyén	108	178	237	146	129	190	205	132	1325
feljelentett } egyén	219	518	381	355	301	354	317	262	2707
A párviadal:									
előfordult } eset	1	2	7	7	7	13	.	15	52
kiderített } eset	1	2	7	7	7	13	.	15	52
elfogott } egyén
feljelentett } egyén	2	5	16	23	38	33	.	19	136
A testi sértés:									
előfordult } eset	3631	3734	4705	4721	2484	3406	3724	3212	29617
kiderített } eset	3626	3726	4700	4718	2484	3404	3716	3210	29584
elfogott } egyén	121	69	160	185	155	140	125	72	1027
feljelentett } egyén	5118	5049	6842	6772	4131	4995	5463	4803	43173
A közegészség elleni büntettek és vétségek:									
előfordult } eset	22	9	3	87	7	5	2	9	144
kiderített } eset	22	9	3	87	7	5	2	9	144
elfogott } egyén	1	.	.	3	4
feljelentett } egyén	37	13	3	130	11	6	4	21	225
A személyes szabadságnak megsértése magánszemélyek által:									
előfordult } eset	18	19	21	9	3	10	12	11	103
kiderített } eset	18	19	21	9	3	10	12	11	103
elfogott } egyén	.	.	3	2	.	2	.	1	8
feljelentett } egyén	48	43	39	43	4	9	19	20	225

Nevezetesen	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össze- sen
	számu csendőrkerületben								
A levél- és távsürgönytitok megsértése:									
előfordult } eset	4	6	6	5	6	5	10	3	45
kiderített } eset	4	6	6	5	6	5	10	3	45
elfogott } egyén	.	1	1	2
feljelentett } egyén	5	4	7	10	6	6	12	2	52
A titok tiltott felfedezése:									
előfordult } eset	.	.	.	3	3
kiderített } eset	.	.	.	3	3
elfogott } egyén
feljelentett } egyén	.	.	.	3	3
A magánlak megsértése magánszemélyek által:									
előfordult } eset	397	300	401	524	288	279	358	323	2870
kiderített } eset	397	300	401	524	287	279	356	323	2867
elfogott } egyén	7	6	9	36	11	13	10	4	96
feljelentett } egyén	603	412	1088	1001	543	412	517	467	5043
A lopás:									
előfordult } eset	5592	4863	6524	5520	5206	4714	3950	5713	42082
kiderített } eset	5394	4623	6137	5309	4675	4217	3715	5446	39516
elfogott } egyén	516	411	861	918	953	1033	403	659	3754
feljelentett } egyén	5800	5744	5325	5811	5167	3979	3969	5478	41273
A rablás és zsarolás:									
előfordult } eset	223	217	226	245	159	109	170	209	1558
kiderített } eset	217	215	218	244	157	109	169	205	1534
elfogott } egyén	53	65	101	148	124	80	48	87	705
feljelentett } egyén	304	326	250	300	201	124	237	271	2013
A síkkasztás, zártörés és hűtlen kezelés:									
előfordult } eset	244	225	450	237	179	213	170	220	1938
kiderített } eset	243	224	449	235	179	213	169	218	1930
elfogott } egyén	9	21	36	13	18	33	8	28	166
feljelentett } egyén	247	222	407	268	216	183	167	214	1924

Nevezetesen	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össze- sen
	számu csendőrkerületben								
A jogtalan elsajátítás :									
előfordult } eset	234	217	206	246	186	182	132	200	1603
kiderített } eset	232	217	202	242	185	182	132	200	1592
elfogott } egyén	.	2	1	5	6	4	4	1	23
feljelentett } egyén	307	333	244	301	243	272	177	255	2132
Az orgazdaság és bűnpártolás :									
előfordult } eset	1095	731	823	558	547	485	509	726	5474
kiderített } eset	1095	731	823	558	547	484	509	726	5473
elfogott } egyén	21	18	14	33	41	12	2	32	173
feljelentett } egyén	1062	756	773	627	714	605	530	741	5808
A család :									
előfordult } eset	263	357	611	305	364	585	229	486	3200
kiderített } eset	263	357	601	304	362	585	225	486	3183
elfogott } egyén	49	36	98	21	49	76	25	54	408
feljelentett } egyén	228	357	471	239	232	244	190	386	2347
Okirathamisítás :									
előfordult } eset	76	52	125	199	38	49	69	97	705
kiderített } eset	73	52	125	199	38	49	69	97	702
elfogott } egyén	13	7	15	12	7	13	11	15	93
feljelentett } egyén	70	59	72	118	42	47	89	62	559
Orvosi és községi hamis bizonyítványok kiállítása és használása :									
előfordult } eset	.	1	.	2	.	3	1	2	9
kiderített } eset	.	1	.	2	.	3	1	2	9
elfogott } egyén
feljelentett } egyén	.	2	.	2	.	3	2	2	11
Bélyeghamisítás :									
előfordult } eset	.	2	1	.	.	3	2	.	8
kiderített } eset	.	2	1	.	.	3	2	.	8
elfogott } egyén	1	.	.	1
feljelentett } egyén	.	2	3	.	.	3	2	.	10

Nevezetesen	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össze- sen
	számu csendőrkerületben								
Csalárd és vétkes bukás :									
előfordult } eset	.	1	.	3	3	9	8	9	33
kiderített } eset	.	1	.	3	3	9	7	9	32
elfogott } egyén	.	.	.	1	.	.	.	1	2
feljelentett } egyén	.	1	.	4	5	13	10	16	49
Más vagyonának megrongálása :									
előfordult } eset	710	770	797	874	592	610	534	611	5498
kiderített } eset	700	756	792	873	574	580	518	602	5395
elfogott } egyén	58	17	12	76	25	22	10	14	234
feljelentett } egyén	1200	1193	1412	1611	1108	1064	913	881	9382
A gyújtogatás :									
előfordult } eset	1004	1613	1643	1443	1544	1928	633	1536	11344
kiderített } eset	886	1322	1357	1157	1144	1537	548	1400	9351
elfogott } egyén	39	25	37	48	51	42	18	31	291
feljelentett } egyén	860	1115	1021	980	1127	1122	610	1163	7998
Vizáradás okozás :									
előfordult } eset	1	.	1	.	.	.	3	1	6
kiderített } eset	1	.	1	.	.	.	2	1	5
elfogott } egyén
feljelentett } egyén	6	.	1	.	.	.	2	1	10
Vaspályák, hajók, távirdák megrogálása és egyéb közbizt. veszélyes cselekmények :									
előfordult } eset	24	41	29	29	32	23	35	30	243
kiderített } eset	24	38	28	29	32	20	31	30	232
elfogott } egyén	.	.	4	3	7
feljelentett } egyén	51	56	58	66	87	43	105	60	526
A foglyok megszöktetése :									
előfordult } eset	.	1	1	.	1	9	.	.	12
kiderített } eset	.	1	1	.	1	8	.	.	11
elfogott } egyén
feljelentett } egyén	.	1	1	.	1	4	.	.	7

Nevezetesen	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össze- sen
	számu csendőrkerületben								
A fegyveres erő elleni büntettek és vétségek :									
előfordult } eset	11	20	33	27	18	11	27	30	177
kiderített } eset	11	20	33	27	18	11	27	30	177
elfogott } egyén	6	20	32	31	17	10	18	28	162
feljelentett } egyén	7	4	3	5	1	1	11	5	37
A hivatali és ügyvédi büntettek és vétségek :									
előfordult } eset	2	3	7	3	2	.	10	2	29
kiderített } eset	2	3	7	3	2	.	10	2	29
elfogott } egyén	.	.	1	1	2
feljelentett } egyén	2	3	7	5	3	.	21	1	42
Egyéb törvényekbe ütköző büntettek és vétségek :									
előfordult } eset	86	67	91	260	64	92	68	122	850
kiderített } eset	86	67	91	260	62	92	68	122	848
elfogott } egyén	29	17	46	122	24	57	31	38	364
feljelentett } egyén	59	80	69	227	58	48	47	131	719
Kir. járásbiróságok hatáskörébe utalt kihágások :									
előfordult } eset	1589	1428	1782	1783	1395	1348	1388	1047	11760
kiderített } eset	1509	1421	1781	1756	1385	1332	1382	1035	11601
elfogott } egyén	27	19	67	38	56	52	30	31	320
feljelentett } egyén	2431	2316	2917	2877	2501	3360	2044	1631	20077
Közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágások :									
előfordult } eset	23641	17960	16035	32697	15685	22342	16090	15043	159493
kiderített } eset	23626	17925	16025	32694	15682	22325	16090	15034	159401
elfogott } egyén	726	1028	2032	5573	2210	6205	466	2167	20407
feljelentett } egyén	41705	28702	26630	57740	41158	38259	23882	22614	280660